

ŠKOLKA A DĚTSKÉ CENTRUM

ROZVOJOVÁ OBLAST UNIVERZITNÍHO KAMPUSU AACHEN, NĚMECKO

DIPLOMNÍ PROJEKT / LUCIE ENGLOVÁ

ATELIÉR ŠESTÁKOVÁ / 15 118 / Ústav nauky o budovách / FA ČVUT / LS 2013/2014
vedoucí diplomové práce prof. Ing. arch. Irena Šestáková / konzultace Ing. arch. Ondřej Dvořák, Ph.D.

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Lucie Englová

datum narození: 25.8.1989

akademický rok / semestr: 2013/2014 /letní semestr
ústav: 15118 Ústav nauky o budovách
vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Irena Šestáková

téma diplomové práce:

Školka a dětské centrum v rozvojové oblasti univerzitního kampusu v Cáchách, Německo

zadání diplomové práce:

1/popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

„Děti představují pro architekty naprosto jedinečné klienty se zvýšenými smyslovými nároky, zohledněním speciálního měřítka a naprosto odlišným způsobem pohybu a vnímání prostoru v porovnání s dospělými“. (Sarah Scott, Architecture for children)

Univerzitní centrum se nachází v severozápadní části města ve formě samostatného kampusu. RWTH Melaten je jeho nejzápadnější rozvojová část. Město Cáchy ve spolupráci s německými fondy pro rozvoj průmyslu a RWTH Aachen investuje do výstavby výzkumně-vědecko-vzdělávacího centra. Tento komplex se má stát největším svého druhu v celé Evropě a jeho součástí by měla být i školka a dětské centrum.

Stavební program autorka na základě vlastních rozborů a průzkumů rozšíří o další doplňkové funkce sloužící dětem.

STAVEBNÍ PROGRAM

Věk dětí 2,5 – 6 let, rozdělení na skupiny dle zvoleného konceptu, integrace dětí s handicapem

- vstupní prostory s WC pro návštěvy (bezbariérové)
- víceúčelový sál asi 55 m²
- šatny
- 5 x denní místnost à 45 m² + 5x herna à 18-24 m²
- 5 x koupelna – 2 WC a 2-3 umyvadla, přebalování
- koupelna pro děti s handicapem, nejméně jedna sprcha pro celou školku
- 5x sklad 6 m²
- 3-4 místnosti pro doplňkové aktivity (např. hudební místnost, ateliér, vaření) à 18 -24 m²
- 2 místnosti na spaní à 18 -24 m²

- kuchyň (jídlo se pouze ohřívá a připravuje se zde pítí a studené svačiny) cca 20 m² včetně skladu
- kancelář vedení 18 m²
- zázemí personál 20 m²
- WC personál
- sklad
- úklid, prádló
- kočárkárna
- venkovní sklad nářadí a hraček

2/popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

1. PRŮVODNÍ ZPRÁVA

- historický vývoj řešeného území, zapojení novostavby do dané lokality jako celku
- vysvětlení architektonického řešení a zvoleného rozsahu programu ve vztahu k urbanistickému kontextu
- průvodní zpráva k architektonicko-konstrukčnímu řešení staveb

2. SITUACE

- širší vztahy 1:5000
- situace 1:500 nebo 1:1000

3. PŮDORYSY, ŘEZY, POHLEDY, ŘEZOPOHLEDY 1:200

- architektonické studie vlastního objektu
- - půdorys přízemí bude řešen včetně parteru

4. DVĚ PROSTOROVÁ ZOBRAZENÍ

- perspektiva, axonometrie

5. KONSTRUKČNÍ SCHEMA STAVBY A VYBRANÉ ARCHITEKTONICKO-KONSTRUKČNÍ DETAILS /budou upřesněny v průběhu práce/

3/seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

1. MODEL

1:1000 – širší vztahy, 1:200 vlastní objekt a nebo jeden model 1:500

2. OZNAČENÍ VÝKRESŮ

Všechny výkresy a přílohy budou označeny názvem školy, ústavu a ateliéru, dále pak jménem vedoucí práce, konzultanta a diplomanta /včetně vlastnoručního podpisu/, názvem zadání a datem odevzdání.

Datum a podpis studenta

20.2.2014 Englová

Datum a podpis vedoucího DP

20.2.2014 [podpis]

Datum a podpis děkana FA ČVUT

[podpis]

registrováno studijním oddělením dne

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE**FAKULTA ARCHITEKTURY****AUTOR, DIPLOMANT:**

AR 2013/2014, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

ŠKOLKA A DĚTSKÉ CENTRUM, ROZVOJOVÁ OBLAST UNIVERZITNÍHO KAMPUSU RWTH AACHEN

KINDERGARTEN AND CENTER FOR CHILDREN IN DEVELOPING AREA OF THE CAMPUS OF THE UNIVERSITY RWTH AACHEN

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Prof. Ing. arch. Irena Šestáková	Ústav: Ú15118
Oponent práce:	Ing. arch. Šárka Voříšková	
Klíčová slova (česká):	Školka, dětské centrum, Aachen, kampus, Melaten, rozvojová oblast	
Anotace (česká):	Cílem projektu bylo navrhnout školku a volnočasové centrum především pro děti zaměstnanců a studentů univerzity RWTH Aachen a okolních firem. Školka reaguje na urbanistický záměr oblasti, přílehlou komunikaci se zástavbou a park. Stěžejní pro návrh bylo podpoření fantazie a rozvoje dětí skrz variabilitu prostor, prolínání interiéru s exteriérem, možnost pozorovat dění kolem sebe a cítit se při tom v bezpečí.	
Anotace (anglická):	The aim of the diploma project was to design the kindergarten and leisure center, especially for children of employees and students of the University RWTH Aachen. The design responds to the urban development plan. It let the park to turn to a building smoothly , providing pleasant public and private space around. The core of the design was to encourage imagination and development of children through the variability of space, blending the interior with the exterior, the opportunity to observe the world around them and feel safe in doing so.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

(Celý text metodického pokynu je na www.FA.studium/ke-stazeni)

V Praze dne

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

Území

Město Cáchy

Cáchy jsou lázeňské město na hranici s Belgií a Holandskem, jsou nejzápadnějším městem Německa a mají 250 000 obyvatel. Cáchy se líbily již Keltům a Římanům kvůli nejteplejším pramenům na sever od Alp. (37 až 75°C). Za vlády franckého krále Pipina III. Krátkého vznikla v cáchách královská falc. Roku 788 se stala zimním sídlem nejmocnějšího vládce raného středověku, Karla Velikého. Ten si Cáchy zamiloval a učinil z nich svojí hlavní rezidenci a centrum vzdělanosti a kultury. Za druhé světové války bylo město výrazně poškozeno.

Město je charakteristické prolutím kultur Německé, Belgické a Holandské, historickým centrem a v poslední době hlavně rozvojem technické univerzity RWTH a jejím spojením se soukromým sektorem. V roce 2009 byly Cáchy vyhlášeny jako 8. v Německu na poli inovací.

Významné historické stavby

Kathedrála Panny Marie

Patří k nejvýznamnějším církevním stavbám v Německu. Stavba byla započata koncem 8. století; roku 800 byl dokončen románský chór na půdorysu pravidelného osmiúhelníku zaklenutý ve výšce 32 metrů kopulí. V okamžiku dokončení se jednalo o největší katedrálu ve střední Evropě. Roku 814 byl v kostele pohřben jeho zakladatel, Karel Veliký. V roce 936 zde byl korunován Ota I. Veliký; během následujících století pak bylo pomazáno, korunováno a symbolicky posazeno na trůn Karla Velikého celkem 30 králů a 12 královen (poslední z nich byl roku 1531 Ferdinand I. Habsburský.)

Radnice

Stavba byla započata roku 1330 v gotickém stylu. Do komplexu radnice byla zahrnuta i věž zvaná *Granusturm* pocházející z doby Karla Velikého. Stavba byla dokončena roku 1349. Při velkém požáru města v roce 1656 shořela část střechy a věže. Ohněm poškozené části byly znovu vybudovány v barokním slohu. V 18. století byla radnice přeměněna na barokní městský zámek. V tomto slohu je dodnes zasedací síň a tzv. "Bílý sál". Od poloviny 19. století byla radnice postupně přestavována zpět do původní podoby a vyzdobována neogotickými obrazy, reliéfy a sochami. Fasáda obrácená na sever, směrem k náměstí, byla osazena sochami padesáti německých panovníků, symboly umění, vědy a křesťanství, jejichž kopie ji zdobí podnes. Z této strany v prvním podlaží se nachází i hlavní vchod do radnice přístupný prostřednictvím dvouramenného schodiště lemovaného zábradlím s gotickým žebrovím

Elisenbrunnen

Elisina fontána je symbolem lázeňského města Cáchy. Byla postavena roku 1827 podle plánů architektů Cremer a Schinkel. Toho času fungovala jako místo pro pití léčivé termální vody a promenáda a tak funguje dodnes. Mramorové desky připomínají známe osobnosti, které navštívili Cáchy v průběhu času, např. Händel a Casanova.

Sočasná architektura

Münchener headquarters

Skvělým představitelem urbanistického začlenění ústřední budovy do městské struktury. Jedná se kancelářskou budovu pojišťovny a promenádu. Ústřední koncepce je zpřístupnění lukrativního pozemku v centra města veřejnosti, často jsou naopak centrály firem velkými areály uprostřed města, po zavírací době hluchá místa. Klíčovým pro návrh byl co nejvyšší podíl veřejných ploch. Je pěším spojením mezi železniční stanicí a vnitřním městem. Dobře se vyrovnává s výškovým rozdílem veřejných prostranství, která se do něj sbíhají pomocí soustavy ramp a schodišť.

Univerzitní nemocnice

Je nazývána jako „továrna na zdraví“. Jedná se o strukturalistickou high tech architekturu. S megastrukturou 250x134x57m je největší nemocnicí v Evropě postavenou jako jeden objekt. Zahrnuje lékařské a pedagogické zázemí RWTH. Projde jí 500 zaměstnanců a 250 000 pacientů ročně. Stavba započala 1972, o 10 let později přišlo používání prvních místností.

Justizzentrum

Jedná se o rozšíření budovy soudu na místě bývalého vězení, dnes státní a okresní soud. Tato stavba byla dokončena 2007. Prostřednictvím nově vytvořeného parku se Justizzentrum integrovalo do stávajícího kontextu města. Splňuje požadavky moderního a funkčního soudnictví, které je vstřícné vůči občanům. Návrh: ústřední budova z leštěného bílého mramoru, zbytek budov, které ji obklopují z režného zdiva jako odkaz historické budovy soudu.

Quellhaus Kaiserbad

Historie císařských lázní sahá do dávné historie ale v roce 1984 byl jejich provozu končen z ekonomických důvodů. Na obrázku jsou nové budovy z roku 1990. Jedná se o 3 struktury různých tvarů i materiálů, uspořádané kolem centrálního veřejného prostoru. Soubor je ale stále vnímán jako jeden celek. Schody a rampy mezi budovami slouží jako platformy pro krásné výhledy. Budova se nachází přímo v historickém centru a zdůrazňuje i respektuje své okolí.

Autobusová zastávka

Přístřešek pro cestující MHD v zástavbě elegantních budov z 19. století. Struktura ze skládané oceli připomínající drát nebo obřího kraba. Obsahuje elektronické displeje s informacemi o městě a jízdních řádech.

Rozvojový plán RWTH Aachen

RWTH Aachen plánuje konkurovat nejlepším světovým technickým univerzitám jako je například M.I.T, Cornell Uni a.j. Toho chce dosáhnout rozšířením a modernizací komplexu. Stěžejní myšlenkou je zde propojení soukromého a veřejného sektoru, což je klíčové nejen pro rozvoj univerzity, ale má také napomoci rozvoji upadajícího průmyslu v Německu. Veřejný sektor dodá lidské zdroje, výzkumné prostory a novátorský technologický přístup. Soukromý sektor dodá finance a především konkrétní podobu akademickým úlohám.

RWTH Aachen se nenachází pouze v oblasti Melaten, zahrnuje také oblast West nacházející se na druhé straně dálnice a oblast Stadt (Zentrum). Všechna tato území se nyní rozvíjí, má své urbanistické plány a zahajují výstavbu nových budov.

Výstavba budov, které budou sloužit jak ke vzdělávání (cca 30%), tak jako kanceláře průmyslových podniků (cca 70%), které se zaváží ke spolupráci s RWTH Aachen, má podpořit rozkvět průmyslu v Německu. Pronájem těchto kanceláří bude zajišťován dceřinou univerzitní společností GmbH.

V prosinci roku 2007 byla vypsaná urbanistická soutěž, která určila podobu právě vznikajícího komplexu. Tento plán vešel v platnost počátkem roku 2009.

Území je v plánu členěno jak formálně, tak dle pojetí území do tzv. clusterů, které představují jednotky o rozměrech bloku. V západní části jeden cluster skutečně odpovídá jednomu bloku (v uzavřené i neuzavřené podobě), ve východní části se většinou jedná o solitérní budovu s přilehlým územím vymezeným komunikací.

Přirozené členění dáno morfologií terénu a typologií staveb členěno na 3 pásy. Ve východní části najdeme rozvolněnou zástavbu držící ve většině případů ortogonální půdorys. Původní budovy jsou stavěny s výškou nadzemních podlaží 5-8. V této části se nachází současný univerzitní kampus s budovami ze 70. let.

Ve střední části je navržen park s přilehlými 5 clusterly. Park má být místem rekreace, nabízející třeba odpolední procházku, posezení u uměle vytvořeného jezírka nebo ranní jogging. V těchto prstorech urbanistický plán počítá s umístěním vysokoškolských kolejí, polyfunkční budovy s lékařem a fitness centrem a také mnou navrhované školky.

Západní pás je pojat jako tradiční bloková zástavba s výškou budov 5-7 podlaží. Má obsahovat nové jednotky věnované logistice, biomedicině nebo vývoji na nanomateriálu.

Pozemek je umístěn v rozvojové oblasti RWTH Aachen, urbanistickým plánem navrženým pro rozvoj technické univerzity, ale především pro nastartování spolupráce se soukromým sektorem.

V území se tak nachází kancelářské budovy, vědecké laboratoře, výukové prostory, zkušební haly stejně jako jednotky nutné pro chod takového území jako restaurace, parkovací domy, lékař nebo právě školka pro děti zaměstnanců.

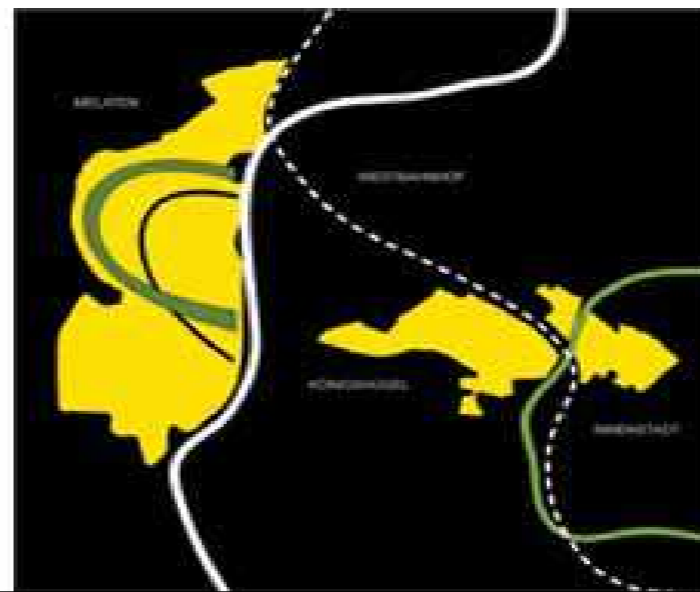
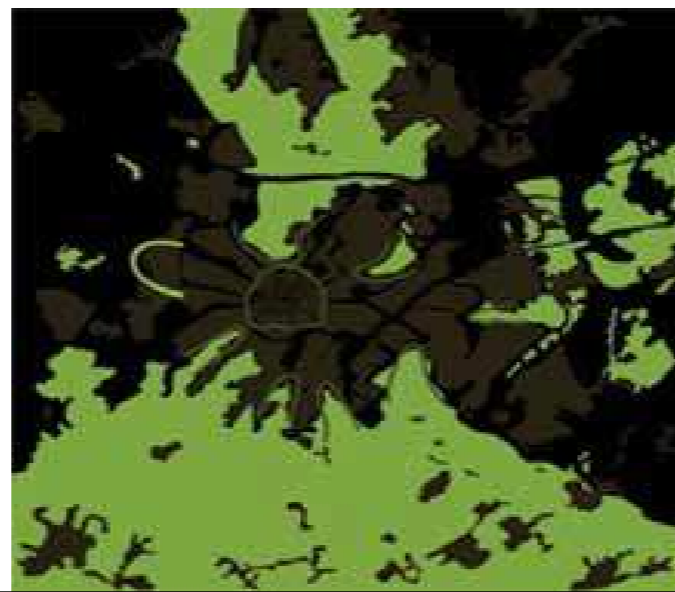
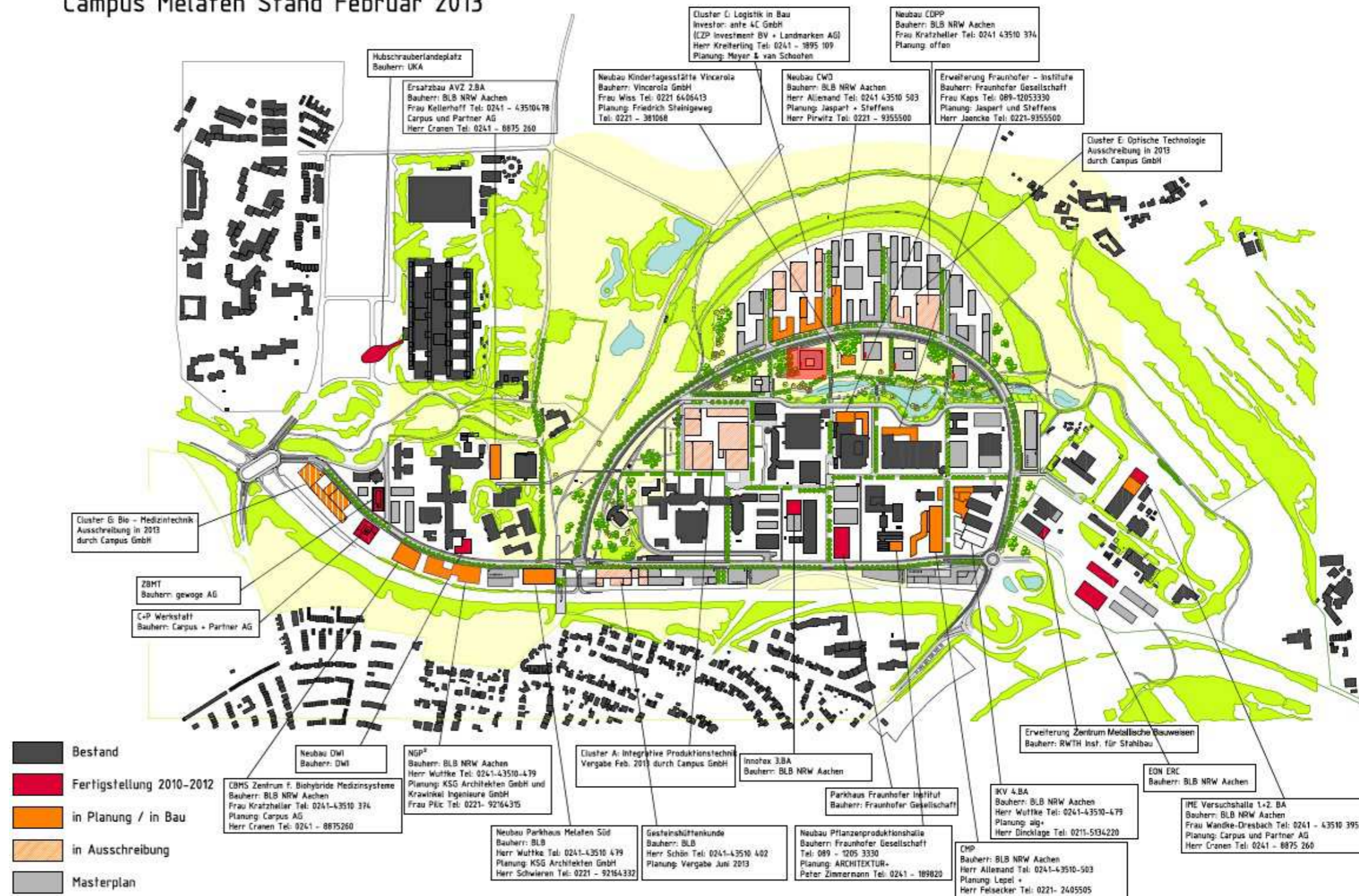

Campus Melaten

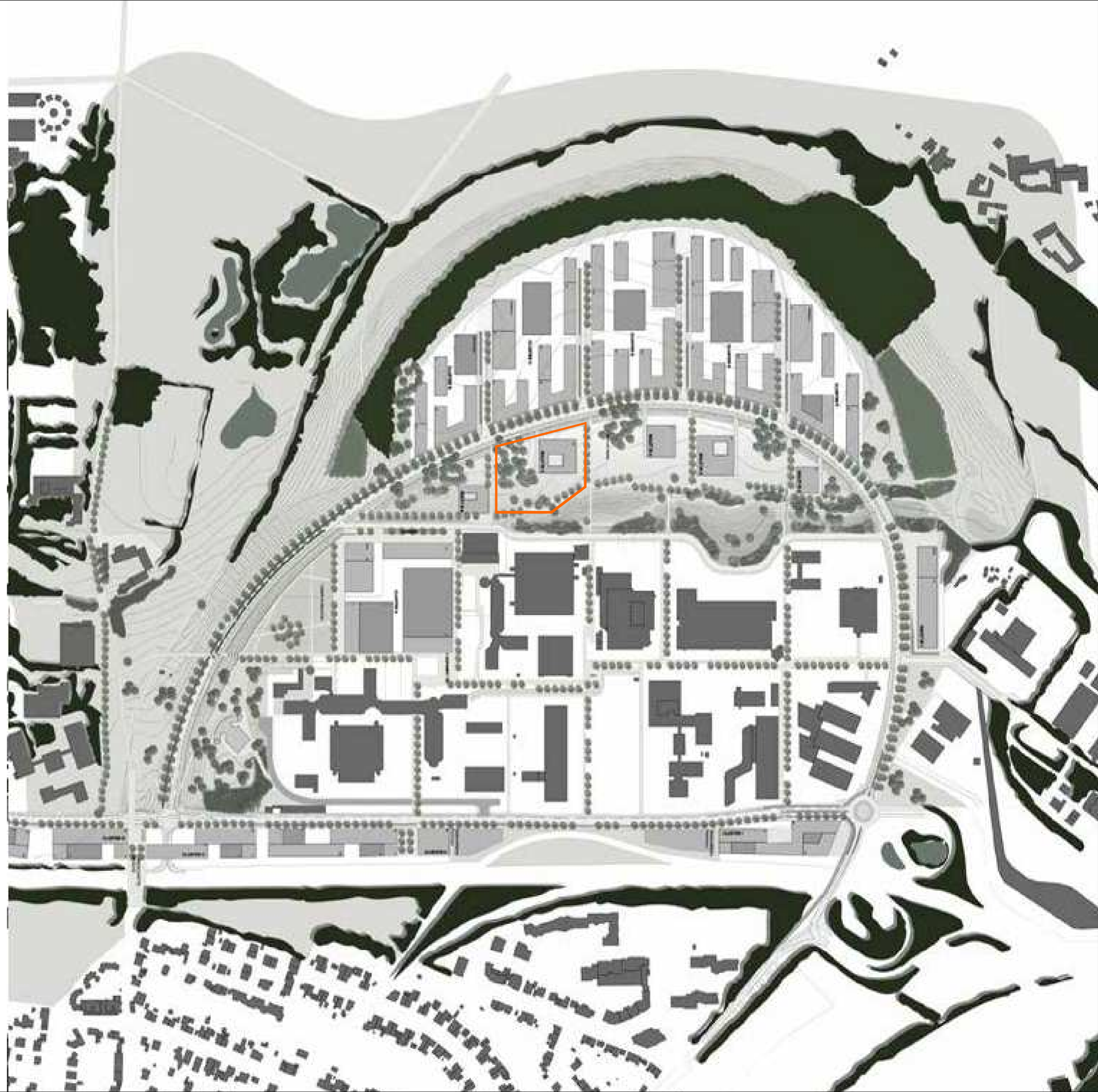
Kampus Melaten bude rozdělen do 11 vědecko-vzdělávacích clusterů a dále do samostatných jednotek jako jsou školky, sportovní centra, hotel, obchody a jiné služby. V současnosti je ve výstavbě 6 clusterů, a to pouze vědecko-výzkumných. Náš pozemek se nachází uvnitř části určené právě pro školku a dětské vědeckotechnické centrum.

Hlavním orientačním prvkem je zatáčející jiho-severně orientovaný bulvár, na který jsou šachovnicově navázané jednotky, jejichž vnitřní urbanistická struktura je řešena individuálně. Tento bulvár se nachází v západní části kampusu.

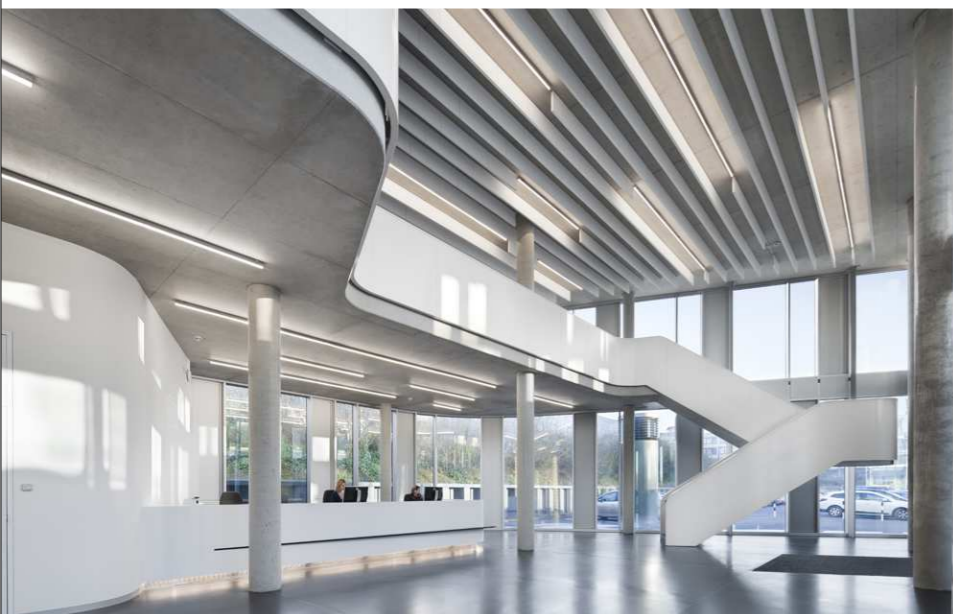
Campus Melaten Stand Februar 2013

Pozemek

Stavby v okolí pozemku

CMP

CMP je výzkumná budova v rámci komplexu RWTH Aachen. Velkou zajímavostí je, že v budova pojme technologické unikáty, jejichž cena několikanásobně převyšuje náklady na výstavu samotné budovy. Některé z těchto přístrojů mají tak vysokou spotřebu energie, že budova musí mít svůj vlastní generátor energie. V budově se opět nachází několik sálů, učeben, laboratoří a kanceláří.

Výstavba: 06/2010 - 04/2013
Zastavěná plocha: 13.700 m²
Architekt: Lepel+Lepel, Köln
Cena: 40 mil eur

Cluster A +Cluster C

Tento projekt vznikl jako první z evropské stavební soutěže Prolog. Jedná se o logistické centrum s plochou přes 13.000 m² a cenou přes 2 miliardy eur. Opět se zde nachází kombinace sálů, učeben, laboratoří a kanceláří, jejichž nájemníky jsou např. Lufthansa nebo WZL Aachen. Cluster C se nachází v těsném sousedství s "naším" pozemkem a je také jedinou prozatím dostavenou stavbou v nejbližším okolí.

Cluster A
Bauzeit: Stavba započne koncem roku 2013
Architekt: Henn Architekten, München
Cena - nezveřejněna

Cluster C
Bauzeit: 04/2012 - 11/2013
Architekt: Meyer & Van Schooten, Amsterdam

Současný stav pozemku

V současnosti probíhá dostavba ulice Bulvár, jež je hlavní páteří celé oblasti. Ve výstavbě jsou nyní domy z pásma blokové zástavby přilehlé k této ulici. Na fotce výše je vidět první dostavěný objekt a to centrum logistiky, Cluster C. Bulvár má být nejen silnicí (2 pruhy a 1 s podélným parkováním), ale i společenským prostorem. To má být zařízeno širokými chodníky a kontaktem s blokovou zástavbou.

Předškolní výchova

Předškolní věk

Předškolní věk (4-6 let) je posledním stadiem raného dětství. Fyzicky nastává po „první fázi plnosti“ (2-4 let) „první období vytahování“ (5-6 let), během kterého dítě dosáhne již více než metrové výšky. Pohybové automatizmy, zlepšování pohybové koordinace hrubé motoriky i posun těžiště do oblasti pánve umožňují zvládnout i složité pohybové dovednosti (jízdu na kole, bruslení aj.). Ke konci stadia se výrazně zlepšuje i ovládání jemné motoriky (kreslení, vystřihování, zavazování bot atp.).

Fyzicky je předškolní dítě evidentně odlišné od desetiletého školáka, odlišnost jeho psychických výkonů však již mnozí nepovažují za stejně samozřejmou a nezřídka pak děti přetěžují. Hlavním cílem všech fází raného dětství je vedle osvojení elementárních návyků především funkční rozvoj základních duševních procesů.

Akcelerace duševních změn je v předškolním věku již relativně méně bouřlivá než v předcházejících stadiích. V duševním dění zde – díky přetrvávající jednotě „Já a světa“ – výrazně dominuje rozmach živé fantazie, nepoutané dosud žádnými schematizujícími principy racionální logiky.

Vrstevníci

Dítě své kontakty orientuje nejen na dospělé, ale i vrstevníky. Vztahy k druhým dětem jsou však po celý předškolní věk většinou jen nahodilé, přelétavé a málo trvalé. Koncem předškolního období označuje dítě některé vrstevníky slovem „kamarád“ („ten, se kterým dělám různé věci, hraji si a povídám, půjčí mi hračku a chce to, co já“), jejich výběr se však zatím řídí jen povrchními znaky a situačními faktory jako jsou pohlaví (podobné hry), zevnějšek (shoda velikosti, upravenosti, „hezké = dobré“ atp.), „sociální atraktivita“ (hračka, zvíře, dvůr), způsob chování (přátelskost, dobrá nálada, komunikativnost, iniciativa, respekt k pravidlům aj.).

Již v průběhu raného dětství existuje pět základních typů neverbálních gest spojených s určitou sociální odezvou. Vstřícná uklidňující gesta (nabízení hraček jiným, doteky, laskání, poskakování na místě, tleskání, vztahování ruky jako při prosbě, brání za bradu, sklánění hlavy k rameni, kolébání či naklánění do stran, otáčení se kolem své osy, pokřikování bez výhružného významu atp.) a vzbuzují vždy sympatie a lásku. Děti, kterým jsou určena, jakoby „roztají“, uklidní se a opětují náklonnost. Výhružné a zastrašující projevy (hrozby, náznaky, agresivní akce, silný křik, mračení, cenění zaťatých zubů, otevírání úst dokořán, míření ukazováčkem, zatínání pěsti, náznak boxu, zdvíhání ruky, naklánění hlavy či celého trupu vpřed aj.) vyvolávají zpravidla strach, útěk a ústup od plánované agrese či pláč. Takové děti obvykle také nerespektují pravidla, ruší, nelze jim rozumět. Příímé agresivní akce (údery rukou, kopání, škrábání, štípání, kousání, tahání za vlasy nebo šaty, třesení či srážení druhého na zem, házení po jiných, uchopení něčeho, co patří jiným aj.) projevují dominantně agresivní děti, které však jako vůdcové nejsou s to vytvářet dlouhodobější koalice s jinými. Agresivita děti korespondovala s agresivitou, eventuálně nevšímavostí rodičů. Bojácnost, strach a ústupnost (vnější projevy: široce rozevřené oči, mrkání, chránění tváře pokrčenýma rukama, zaklánění hlavy, pohyby trupu vzad, útěk nebo pláč). Bázlivost zpravidla souvisí s přehnanými ochrannářskými tendencemi rodičů. Samovolná izolace, uzavírání se (navenek: dumlání palce, potahování vlastních vlasů či ucha, cumlání hračky nebo pokrývky, postávání či posedávání stranou, polehávání, ležení ve skrčené poloze, pláč o samotě aj.).

Nejméně oblíbené jsou děti s tzv. nevyzpytatelnou reakcí. Vůdcovství bývá zpravidla vázáno jednak na výskyt vstřícných gest, jednak (na rozdíl od pouze přitažlivých dětí) i na neústupné hájení oblíbených hraček či prostoru, nejčastěji formou jasných a důrazných výhružných signálů. Takové děti žijí zpravidla v prostředí s rovnocennou oboustrannou komunikací s rodiči.

Snaha o sebeprosazení se stále více začíná orientovat na skupinu vrstevníků. Ve skupině se pak soupeří, spolupracuje a začíná neostře vydobývat i určitá pozice. „Párové koalice“ mají vždy tendenci vylučovat třetího atp. Při dosud výrazném egocentrismu je ale soupeření zpočátku přirozenější než spolupráce. Vzájemná agresivita v případných konfliktech je zpočátku nejčastěji fyzická, později již spíše verbální a nakonec přechází v kooperativnější formy interakce (výměnu hraček atp.).

Mateřská škola přispívá k osamostatnění dítěte, je ale obohacním, jen když rodinnou výchovu pouze doplňuje.

Imaginativní aktivity

Kresba

Dítě projevuje od počátku upřímnou emocionální účast se vším, co je obklopuje. V žádném případě nevnímá „mrtvě realisticky“ a svoje dojmy dokáže také expresivně zobrazit. Nejprve však musí pochopitelně získat určitou dovednost v ovládání tužky. Prvotní univerzální „buňkou“ výtvarného projevu je kruh, představující zpočátku jakýkoliv tvar. Nositelem psychologického významu díla je však vedle způsobu ztvárnění a celkové kompozice zvláště vzájemná pozice postav i předmětů. Pro volbu barev je postupně stále více určující spíše subjektivní náhled než vnější realita. Kresba tak postihuje podstatně komplexněji než jiné výtvary charakter osobní orientace, názorů i vztahů dítěte vůči světu i sobě. Dětská kresba je výrazem motorického, rozumového i emocionálního vývoje dítěte – tedy projevem celé jeho osobnosti, jejíž ustálené charakteristiky aktuální prožívání z ní pak lze do jisté míry zpětně vyčíst.

Z obsahového i formálního hlediska se dětská kresba vyznačuje v průběhu vývoje řadou typických zvláštností. Před druhým rokem objeví dítě, že rytí tužkou zanechává na papíře trvalé stopy. Jedná se však o čistě motorickou, málo koordinovanou, bezplánovitou a bezobsažnou aktivitu. Pohyby vycházejí nejprve z ramenního kloubu, později z kloubu zápěstního. Pak se objevují kyvadlové či obloukovité čáry, později i kruhovitě, elipsovité a spirálové tahy. Později začíná dítě bez záměru kombinovat základní tahy, které po dohotovení kresby někdy i dodatečně pojmenuje. Po třetím roce postřehne dítě analogii mezi motorickým tahem a pozorovanou realitou (zvláště ovály, později i kříže) a v průběhu črtání začne spojovat kresbu s určitým významem, později již záměr předchází realizaci. Prvním obrázkem je ve věku 3,5 roku „lidská postava“ představovaná kruhem (obličejem), ke kterému jsou přímo připojeny nohy (hlavonožec). Postupně přibývá jednoduché vyznačení očí, nosu a úst, popř. náznak vlasů. Časem přibývají i ruce připojované buď k hlavě anebo k nohám. Prvním náznakem trupu bývá vodorovná čára mezi nohama doplněná řadou knoflíků, které zastupují oděv. Kolem čtvrtého roku má již hrubou podobu zvoleného objektu. Po lidské postavě následují záhy kresby květin, zvířat, domů, aut, lodí a dalších pro děti „významných“ a zajímavých objektů. Po pátém roce děti nekreslí, co vidí, ale to, co znají a k čemu mají emoční vztah. Co se jim líbí a co mají rády, bývá pak hodně velké a barevné (kognitivní egocentrismus). Nezvládají však ještě proporce ani prostor.

Kresba zůstává přirozeným komunikačním prostředkem ještě po celé dětství. Dítě v ní dokáže bezděčně vyjevit své osobní pocity, zážitky, přání i problémy, a sdělit tím podstatně složitější informace, než jaké by bylo schopné verbálně vypovědět v jakkoliv dlouhému rozhovoru.

Hra

Doba před nástupem do školy je „zlatým věkem dětské hry“. Na rozdíl od práce je však hra vždy činností symbolickou, její primární motivací není „tvorba užitkových statků“, ale má účel „sama v sobě“ („hrát si“). Hrová aktivita je v předškolním věku vedena tendencemi k „osamostatnění“ a „neodlišování se“.

Za předstupeň hry můžeme považovat již „opakování si pro sebe“ (broukání aj.). Ranou aktivitou je také interakční sociální hra („paci-paci aj.). První formou skutečně „samostatné hry“ je však experimentace („zvídavá manipulace s věcmi“). Napomáhá rozvoji motoriky (uchopovacích pohybů), poznávání vlastností věci, ale i k odlišení „Já“ a „neJá“. Její vyspělejší variantou jsou pak funkční hry; od druhého do třetího roku pak zvolna přebírají jejich dominantnost fikční hry (receptivní, úkolové, „na něco“ aj.), jejíž podstatou je vytváření imaginativní situace, která pak ovlivňuje chování dítěte. Vždy však přebírá ze skutečnosti jen „to, co zná a jak to zná“, mnohé souvislosti a vztahy si navíc ještě upravují podle vlastních představ. Děti se při hře samy lehce převtělí do čehokoliv (zvířat, pohádkových postav, lokomotivy atp.), a přijatou roli pak vzorně plní. Děti dokonce doskočí dál, skáčou-li v roli „skokana“, než když skáčou sami za sebe. Je potvrzeno, že při dramatizované hře přešla většina dětí na složitější a vyspělejší organizaci pohybů i projevů, než vykazuje v běžném životě („magie role“).

„Úsilí o samostatnost“ a silná „tendence k nápodobě“ vyžaduje dávat také pozor, aby děti nezkoušely dělat víc než zvládnou (např. krájení chleba atp.). Na konci předškolního období jsou pak nejrozšířenější aktivitou hry konstruktivní, vyžadující vedle určitých zkušeností a anticipace také první zárodky plánovitosti.

Od 2 do 7 let věku dítěte je obvyklá tzv. symbolická hra (pro chlapce představuje např. „krabice“ obvykle „auto“ či jiný dopravní prostředek, kdežto pro dívky zase spíše „pokojíček“), je často spojována s „nápodobou světa dospělých“. Po fázi „samostatných her (funkčních, fikčních i konstruktivních aj.) následuje fáze „paralelních her“ realizovaných hraním „vedle sebe“; teprve na konci předškolního období se vyskytuje hra společná (se shodou tématu), či kompetitivní (soutěživá) či skupinová (na válku) a kooperativní (vyznačující se již osobitým podílem na přidělené roli). V kooperativně hře se rodí schopnost „podílet se“. Děti si ke konci předškolního období samostatně rozdělují role, vytvářejí pravidla a vědomě spolupracují. Konflikty dokáží již také řešit nejen verbálně, ale např. i nabídnutím náhradní hračky atp.

Ve fikční hře se dítě zříká přelétavých tužeb ve prospěch plnění „převzaté role“. Při hrách s pravidly si pak děti rozvíjejí úctu k pravidlům, snižuje se tím však poněkud jedinečnost projevu. Tato hra svým způsobem pomáhá i k lepšímu sebepoznávání, sebehodnocení a sebeovládání, striktně prosazované konvence by ve svých důsledcích mohly naopak vést až k potlačení spontánní tvořivé schopnosti individua.

Jiná pedagogika si zaslouží jiné budovy
^{en}— Different Pedagogy Deserves Different Buildings

Téměř na všechny součásti školních budov existují regulace. Od požadavku na čerstvý vzduch přes osvětlení, akustiku a bezpečnost materiálů až k délkám a šířkám chodeb a počtu záhodů. Nemáme však žádné obdobné požadavky na prostorové či estetické vlastnosti prostoru nebo vliv barev a světla na koncentraci dětí. Přitom soudobé koncepty výuky potlačují frontální výuku ve prospěch vlastní iniciativy, práce v malých týmech, konceptu celodenní školy nebo externí spolupráce. To vše volá po čerstvých stavebních řešeních, uzpůsobených pro rozličné formy učení, spontánní hru a komunikaci nebo odpočinek. Jak tedy přeměnit školy ve zdroj pozitivních podnětů?

CHARTA NAVRHOVÁNÍ ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ V 21. STOLETÍ

Platforma schulUMbau, AT

Vzdělávací instituce a jejich atmosféra mají vliv na ty, kteří se v nich učí a žijí. Platí to zejména pro děti a mládež, kteří chodí do školky a základní školy právě v období formování osobnosti. Zde se pokládají základy pro radost z učení, aktivní zájem o společenskou dění a o další vzdělávání.

Kvalita výukových budov – od školek přes školy a univerzity po vzdělávání dospělých – odráží hodnoty, které společnost klade na své vzdělávací instituce a ohodnocení studentů a učitelů.

Vzdělávací instituce 21. století jsou domovem nové pedagogické kultury. Už neslouží indoktrinaci a standardizaci, ale dovolují různorodá uspořádání výuky, která kromě učení umožňují osvojení si světa, sociální interakce, vstřícnosti a rozvoj pocitu sounáležitosti.

Stavby pro vzdělávání a jejich okolí musejí být pracovní a učební krajinou, místem k pobytu, setkání, místem, kde spolu děti a mladí lidé vyrůstají, učí se etice a estetice, místem podporujícím rozvoj kreativity a demokracie. S tím, jak se školy mění na celodenní instituce, stává se naplnění těchto požadavků ještě naléhavějším.

Rozvoj školy, učební osnovy a vnitřní uspořádání musejí jít ruku v ruce. Proto každé novostavbě, renovaci nebo rekonstrukci výukové budovy musí předcházet přípravná fáze za účasti všech důležitých zainteresovaných stran, která prozkoumá specifický potenciál daného úkolu a vyústí v programovou koncepci.

Předpisy pro výstavbu škol a pro školní mobiliář by měly definovat požadované parametry, nikoli diktovat standardizovaná řešení. Měly by podporovat koncepty propojující celý prostor školní budovy v navazující výukové a zážitkové prostory. Včetně například výukových ulic a ostrůvků.

^{en}— *There are regulations for almost every part of school buildings. From the requirement of fresh air, through lighting, acoustics and material safety, up to the length and width of corridors, or number of toilets. However, we don't have such requirements on the spatial or esthetic qualities of space, or the influence of colors and light on children's concentration. While current educational concepts suppress frontal teaching in favor of the pupils' own initiative, work in small groups, an all-day school concept, or external cooperation. All that calls for fresh building solutions adjusted to various forms of teaching, spontaneous play, and communication or relaxation. How do we transform schools into a source of positive stimulation?*

Návrh školek, škol a jejich venkovních prostor zasluhuje nejvyšší odborné a umělecké standardy, kterých lze dosáhnout pouze procedurami zajišťujícími odpovídající kvalitu, například architektonickými soutěžemi. Také renovace by se měly stát příležitostí ke zlepšení pedagogických kvalit stávajících prostor, nikoli pouze ke zlepšení tepelné izolace.

Plánování a výstavba školských zařízení musejí respektovat kritéria hospodárnosti, užitkovosti a vzhledu. Vzdělávací instituce musejí být bezbariérové, genderově rovnoprávné, ekologické, energeticky efektivní. Musejí využívat nejnovějších technologických a vědeckých poznatků k dosažení komplexní udržitelnosti.

Vzdělávací zařízení musí chránit zdraví a bezpečnost svých uživatelů, od dispozice přes konstrukci po výběr materiálů. Kompletní vyloučení všech rizik ovšem není ani praktické, ani žádoucí, neboť zvládnutí rizika je samo o sobě jedním z cílů vzdělávání.

V zájmu jak motorického, tak kognitivního vývoje dětí a mladistvých musejí být vzdělávací instituce navrženy tak, aby povzbuzovaly k pohybu ve vnitřních i venkovních prostorech. Zejména exteriér hraje v regeneraci klíčovou roli, neboť umožňuje kontakt s přírodou a sociální učení.

Zvláště důležité, především pro životaschopnost městských částí a vesnic, je urbanistické a krajinářské začlenění budov pro vzdělání. Vzdělávací instituce by měly být součástí sítě společenských a kulturních zařízení. V ideálním případě jako celoroční, celodenní kulturní infrastruktura pro různé uživatele.
Překlad z angličtiny: Marek Kuchta

V rakouské platformě **SchulUMbau** se z iniciativy nadace Köck sešli pedagogové, odborníci na vedení škol a architekti s cílem přinést myšlenky související s výstavbou soudobých škol. Prvním výsledkem jejich spolupráce se v roce 2010 stala charta shrnující hlavní charakteristiky moderní výuky a výukových prostor. Jejich jedenáct bodů je zaměřeno jako podklad pro diskusi nad každou novostavbou či rekonstrukcí vzdělávací instituce.
www.schulumbau.at

33 VZDĚLÁVACÍCH PRINCIPŮ PRO NAVRHOVÁNÍ ŠKOL A MIMOŠKOLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍ

Jeffery A. Lackney, USA

Následující text je zkrácenou verzí dokumentu z roku 2007 připraveného v rámci platformy School Design Studio. Jeho cílem je definovat základní principy návrhu, výstavby, provozu a užívání vzdělávacích zařízení. Do jednotlivých bodů jsou vtěleny charakteristiky vhodně navržených výukových prostředí. Zdrojem byly jak praktické zkušenosti vyučujících a architektů, tak výstupy psychologického a pedagogického výzkumu. Kromě zdravého prostředí je jejich hlavním mottem důraz na žáka (studenta) a nové formy výuky dle aktuálních pedagogických poznatků. Aplikování těchto principů v projektech by mělo pomoci učinit ze škol a okolního sociálního prostředí efektivní výukový nástroj, přestože praxe málokdy umožní uplatnit je všechny současně. Principy zahrnují pokyny pro výběr koncepce stavby, umístění na pozemku, dispoziční řešení, výukové prostory, sdílení s lokální komunitou, společenské prostory, přizpůsobení místním specifikům, nebo pro výuku mimo školní třídy.

1# Maximalizuj spolupráci při návrhu. Přizvi široké spektrum zainteresovaných společenských skupin, včetně studentů.

2# Připrav varianty užívání již ve fázi projektu. Umožni to předvídat problémy, které mohou nastat během provozu.

3# Navrhuj školy jako mimoškolní vzdělávací zařízení tak, aby sloužily celé místní komunitě, nabízely zázemí lidem z různého prostředí a s různými časovými možnostmi, podporovaly spolupráci.

4# Plánuj výuku jako součást společenského dění. Sdílení tělocvičen nebo přednáškových sálů posiluje spolupráci s externími organizacemi, což rozšiřuje příležitosti k výuce.

5# Navrhuj menší školy. Nabízejí větší sociální soudržnost, studenti mají více příležitostí k participaci, mimoškolním aktivitám a k vyzkoušení vůdčí role.

6# Respektuj kontext při zachování rozmanitosti architektury. Přizpůsob charakter školy rázu okolní zástavby, aby se s ní lidé ztotožnili.

7# Uvažuj o škole jako o druhém domově. Používej srozumitelné stavební prvky a materiály, přizpůsobuj dětem měřítko, inspiruj se elementy okolní rezidenční výstavby.

8# Navrhuj okružové komunikace se zajištěným dozorem. Vyvaruj se dlouhých chodeb. Upřednostňuj víceúčelové, přehledné komunikační plochy.

9# Navrhuj bezpečné školy. Jsou součástí prevence kriminality. Pracuj s řízením přístupu (dveře, ploty), přirozeným dohledem (okna, osvětlení) a vymezením teritorií (hranic).

10# Uspořádej výukové prostory do klastrů (jedno- i víceoborových). Soustřed' je kolem jádra se servisními a formálními učebními funkcemi. Umožni flexibilní uspořádání.

11# Umožni sdílení výukových materiálů. Náročné výukové prostředky (specializované knihovny, laboratoře, informační technologie) umísti tak, aby byly dobře přístupné celému klastru.

12# Navrhuj pro různorodé studijní skupiny. Umožni výuku v malých skupinách, kombinuj vzájemně navazující uzavřené a otevřené prostory.

13# Preferuj malé třídy. Velká hustota žáků zvyšuje stres a tlumí pozornost.

14# Vytvářej „aktivní kapsy“. Samostatné prostory, výklenky či zákoutí pro 2–5 studentů, vybavené pro skupinovou i individuální výuku, umožňují lepší soustředění, výzkumný způsob práce.

15# Začleňuj mateřské školy do školní komunity. Schopnost učit se vzniká v raném věku a získané návyky se v budoucnu zpevní. Přechod do školy je pak pro děti mírnější.

16# Nabídní každému žákovi osobní prostor. Nejen vlastní skříňku, ale též místo k neformálním interakcím, které si může maximálně přizpůsobit.

17# Važ si učitelů jako odborníků. Potřebují osobní prostor stejně jako žáci, formální i neformální. Prostory učitelů by neměly být v jádru výukového prostoru, centrem výuky jsou žáci.

18# Poskytni prostor pro projektové učení. Výukové metody založené na učení v reálném světě vyžadují prostory pro různé velké projektové týmy s dostupným vybavením.

19# Decentralizuj administrativu, abys povzbudil vedení školy. Všechna řídicí rozhodnutí by se měla dít viditelně. Úspěšné školy mají efektivní vedení a efektivní vedení se neskrývá v kanceláři.

20# Vytvoř společenské fórum. Je základem společné školní identity a kontaktu s okolím. Velké „náměstí“ doplň menšími prostorami pro neformální setkávání.

21# Nezapomeň na konferenční místnosti. Poblíž společných prostor vytvoř středně velkou víceúčelovou zasedací místnost pro soukromé schůzky nebo konzultace.

22# Vytvoř soukromé výklenky. V kontaktu s konferenčními prostory poskytni několik intimních prostor pro dvě až čtyři osoby. Pro debaty mezi studenty, učiteli a rodiči, případně návštěvníky.

23# Propoj fyzické a virtuální výukové prostředí. Decentralizuj informační technologie, používej je rovnoměrně k podpoře veškeré fyzické výuky.

24# Podpoř vzdělávání dospělých a společenské vzdělávací programy. Umožni odborné kurzy a vzdělávací projekty pro studenty i společnosti z okolí.

25# Vytvoř rodičovské informační centrum. Pomůže rodičům dozvědět se více o škole, slouží ke sdílení znalostí a informací, funguje jako domovská základna pro rodiče.

26# Vytvoř ve škole centrum zdravotní péče a sociálních služeb, abys podpořil její společenskou funkci.

27# Navrhuj místa s ohledem na potřeby a možnosti dětí. Vytvářej intimnější prostory, zajímavé a poutavé. Hledej kompromis mezi pohledem dětí a dospělých.

28# Používej přednostně přirozené a celospektrální osvětlení. Snižuje psychickou únavu, hyperaktivitu a energetickou náročnost stavby.

29# Navrhuj zdravé budovy. Kromě tepelných, světlených a akustických podmínek je to především zajištění čerstvého vzduchu.

30# Navrhuj přiměřenou akustiku. Umístuj školy mimo rušné ulice, používej zvukověizolační podlahy, zdi a stropy. Vytvoř bariéru hluku, který by mohl rušit soustředění na výuku.

31# Umožni přechod mezi vnějšími a vnitřními výukovými prostory. Optimální je krytá veranda široká alespoň metr a půl. Maximálně propoj exteriér a interiéru.

32# Připrav různorodé venkovní výukové prostory.

Zahrň do nich naučné stezky, zahrady, exploratoria, pole, lesy nebo rybníky. Využij stávající parky nebo veřejné prostory.

33# Odděl děti a chodce a dopravu. Bariérou mohou být terénní úpravy nebo samotná škola.

Překlad z angličtiny: Marek Kuchta

Plné znění textu naleznete na adrese www.era21.cz/33principles.pdf.

Jeffery A. Lackney (1961–2009) byl americký architekt, dlouhodobě se specializoval na školní stavby. Působil v architektonické kanceláři Fielding Nair International, vyučoval na Wisconsin-madisonské univerzitě. Své praktické a akademické zkušenosti zúročil ve výzkumném a poradenském projektu School Design Studio, zaměřeném na podporu tvůrčího, motivujícího a efektivního výukového prostředí. Byl autorem řady odborných statí a publikací.
www.schoolstudio.typepad.com

Typologie staveb pro předškolní výchovu

Urbanistické požadavky MŠ

optimální hygiena prostředí, ochrana před vnějším hlukem
pozemek rovinný, mírně svažité, max. sklon ke sluneční straně 10%, k neslunečné 5%
odstupy od okolních budov – hlavní průčelí denních místností min. 2,5x výška vyšší protilehlé budovy (jih) nebo 3x výška (východ, západ),
ostatní průčelí (nepobytová) minimálně 1,5x výška protilehlé budovy
nezastavěná část pozemku – hřiště, zahrada, komunikace, zázemí
směrná velikost nezastavěné plochy 30 m² na dítě,
zastavěná plocha nesmí překročit 30% celkové plochy pozemku,
plocha hřiště 4m² na dítě (pro každé oddělení zvlášť)

Denní režim školky

7:30 - 9:00	příchod dětí do školky, ranní hry individualní či skupinové, výtvarné činnosti
9:00 fantazie	komunitní kruh - setkání všech dětí ve skupině, procvičování paměti a
9:30	dopolední svačina
10:00 - 11:00	dopolední aktivita
11:00 - 12:00	vycházky do okolí, hra na zahradě školky
12:00 - 12:30	oběd
13:00 - 15:00	odpočinek, spánek, čtení
15:00 - 17:00	odpolední aktivita dle programu

Základní typologie

šatna (18 m²) – lavice 300 mm/dítě, průhled dveřmi do pracovny
umývárna (12 m²) – 4-5 umyvadel/třída – výška dle věku dětí
WC dětí – na 6 dětí 1 mísa – výška dle věku dětí, odděleno pouze přepážkou výšky 1200 mm bez dveří
pracovna a herna (3-4 m²/dítě)
část pracovny a jídelny min. 1,5 m²/dítě
Část herny a lehárny min. 1,8 m²/dítě
přípravna pokrmů
sklad hraček a čistého prádla
šatna zaměstnanců a hygiena
víceúčelový sál (75-90 m²) – nadstandardní, není povinností

DALŠÍ

šatna – přirozené osvětlení a větrání
umývárna – výškové osazení umyvadel dle věku – 450 , 500 či 550 mm, sprchový kout (neuzavřený)
hospodářské příslušenství školky: administrativa, kuchyně, prádelna
účelové spojení pracovny a jídelny, herny a lehárny
přímé spojení mezi: šatnou a pracovnou, mezi umývárnou a WC pro děti, pracovnou a hernou, pracovnou a terasou (nelze používat dveře kyvné nebo turniketové!)
vizuální kontakt: mezi pracovnou a umývárnou (1/3 prosklení, bezpečností sklo), mezi pracovnou a šatnou, mezi vstupním prostorem a šatnou, mezi umývárnou a WC – děti musí být neustále pod dohledem vychovatele

Školka v univerzitním kampusu

Oproti tradičním školkám, ve kterých najdeme děti různých sociálních skupin je zajištěna přirozená diverzita, díky které se děti navzájem ovlivňují. Vzhledem k umístění pozemku a začlenění do rozvojového konceptu RWTH Melaten je předpokládáno, že do školky budou docházet děti zaměstnanců RWTH Aachen nebo sídlících firem. Jedná se tedy o děti vědců, techniků, učitelů či manažerů. Jedná se tedy o děti vytížených rodičů, následkem čehož děti mohou trpět nedostatkem pozornosti a péče. To se velmi často projevuje zvýšenou hyperaktivitou a problematickým začleňováním do kolektivu. Tím pádem je nesmírně důležité, aby návrh reagoval jak na hyperaktivitu, tak na problémy se socializací. První pro návrh vyžaduje velký prostor, který dětem umožní se vyřadit. Druhé specifikum vyžaduje od projektu dostatečnou variabilitu, která nebude potlačovat dětské potřeby. Školka tedy musí nabídnout prostory jak pro klidnou tvůrčí činnost, tak pro společné hry či organizovanou sportovní aktivitu.

- U dětí ve školce Aachen Melaten je možné očekávat zvýšený zájem o vědu a techniku. Proto je jako součástí komplexu navržena budova pro technický rozvoj dětí nejen v hodinách trávených ve školce, ale i jako kroužek pro volnočasové aktivity. V budově IV jsou na vrženy ateliéry, tělocvičny a sál. Ateliéry mohou být transformovány posuvnými příčkami v libovolné prostory. Počítají s variabilitou, kterou vyžadují současné trendy. Předpokladem je, že školka bude pořádat pro své děti sezónní kroužky věnující se určitému tématu.

Pedagogické přístupy

V Evropě se v současnosti uplatňuje několik pedagogických přístupů výchovy dětí předškolního věku. Dodnes neexistuje jednoznačná představa o výchově této věkové skupiny

Montessori školka

Montessoriovská škola je mateřská škola nebo základní škola, jež se řídí zásadami, které navrhla italská lékařka a pedagožka Maria Montessori (1870-1952) v knize *Metoda vědecké pedagogiky* (1909) a v dalších svých spisech.

Maria Montessori byla první žena v Itálii, která absolvovala studium medicíny, věnovala se pak výchově mentálně postižených dětí a roku 1907 otevřela pro děti z chudých rodin první Dům dětí (Casa dei Bambini). Při své práci si všímala, jak děti vstřebávají zcela přirozeně a nenuceně znalosti ze svého bezprostředního okolí, viděla, jak se děti učí mezi sebou, což ji inspirovalo k jejímu celoživotnímu úsilí o reformu vzdělávání. Vychází z potřeb malého dítěte. Výchovu chápe jako realizaci svobody dítěte, které má více možností rozvíjet tvořivé síly. Zajišťuje svobodný a spontánní rozvoj dítěte. Hodnocení je bez známek. Přizpůsobuje tempo možnostem dítěte bez zvonění, zasedacího pořádku a trestu. Poskytla dětem volnost v upraveném prostředí tak, aby bylo bohaté na aktivity.

Učitel by neměl bránit dítěti ve zkušenostech, musí mu věnovat pozornost. Ne naopak. Učitel k dítěti chová respekt a staví se k němu jako by jednal s dospělým člověkem. Nemá právo s žákem manipulovat a zaměřovat se na jeho špatné vlastnosti, hledá negativní rysy sám v sobě. Učitel a žák jsou rovnocennými partnery, proto k němu projevuje maximální vstřícnost, otevřenost, trpělivost. Dítě si tudíž samo určuje tempo výuky. Pedagog dává dítěti možnost svobodné volby, ale zároveň pomáhá a radí tam, kde je dítě nerozhodné. Maximální volnost udílí dítěti tehdy, když je schopno samo převzít zodpovědnost. Zasahuje, když se dítě nudí, nedokáže si vybrat činnost nebo jsou-li porušována pravidla. Postupně v dítěti utváří vlastní zodpovědnost.

Waldorfská školka

Waldorfská škola je mateřská, základní nebo střední škola, vycházející z pedagogických zásad formulovaných rakouským filosofem , esoterikem a sociálním myslitelem Rudolfem Steinerem (1861–1925). Vychází ze Steinerovy antroposofie a je organizována jako svobodná škola (bývá zřizována od mateřské školy po maturitu, diferenciacce předmětů začíná od 8. ročníku), která podporuje individuální nadání a kreativitu a snaží se zajistit všestranný rozvoj dítěte

Waldorfská škola se sama charakterizuje jako škola, která chce člověka připravovat na život nejen znalostně, nýbrž též rozvojem tvůrčích schopností a sociálních dovedností. Waldorfský učitel by měl pohlížet na dítě jako na duchovní bytost, která přichází na svět nadána možností všestranného vývoje. Jeho úkolem je pěstovat toto nadání a vést dítě k tomu, aby bylo schopno jednou převzít výchovu sebe sama.

Podle Markéty Hladíkové je široce pojaté výchovné poslání patrné už při zevním pohledu na obsah výuky. Vedle vědomostních předmětů je v ní velmi mnoho místa věnováno jazykům, uměleckým_ předmětům, ručním pracím a základům řemesel. Ještě význačnějším rysem waldorfské školy je ovšem způsob, jakým se děti k poznatkům a dovednostem dopracovávají. Učitel se snaží vést děti k zážitkům toho, jak věci fungují, a k jejich samostatnému poznávání. Ve waldorfských školách se proto jen zřídka používají hotové učebnice, ale žáci si spíše vytvářejí vlastní učebnice ve svých sešitech. Waldorfská pedagogika klade podle Hladíkové velký důraz na správné chápání vývojových fází, jimiž děti procházejí. Snaha zabývat se určitými otázkami a vědomostními obsahy teprve na určitém stupni zralosti je dosti specifický a bývá též předmětem kritiky zastánců klasického školského systému.

Hladíková dále uvádí, že podstatným prvkem waldorfského vyučování je společenství. Žák si ve škole nevytváří jen vztah k učiteli a k probírané látce, ale také ke svým spolužákům ve třídě. Waldorfská škola s tím počítá ve své metodice. Konkurence, kdy jednotlivé děti usilují o co nejvyšší vlastní hodnocení, nebývá považována za žádoucí; větší důraz je kladen na týmovou spolupráci směrem k vytyčenému společnému cíli.

Waldorfské školy se podle Hladíkové snaží být celistvým organismem, do něhož jsou zapojeni žáci, učitelé i rodiče, jejichž společným cílem je vzdělávání. Spolupráce školy a rodičů bývá proto mnohem intenzivnější a pro rodiče náročnější než v jiných školách. Společné školní akce, jichž se účastní i rodiče, jsou páteří školního roku, a mnohé žákovské aktivity, které bývají v běžných školách vnímány jako mimoškolní, se odehrávají v rámci školy.

Daltonská školka

Daltonská pedagogika neboli Daltonský plán, který byl do školství zaveden poprvé v roce 1916 v Massachusetts, je projekt, založený na společné práci studentů a učitelů tak, aby dosáhli společných cílů. Základním rysem této výuky je snaha naučit studenty pracovat samostatně i v kolektivu. Zároveň je škola vede k tomu, aby uměli zacházet se svobodou pod tíhou vlastní odpovědnosti. Děti se učí plánovat své povinnosti, prohlubují vlastní tvořivost a je u nich pěstováno sebevědomí bez pocitu frustrace. Daltonská škola totiž nezná negativní hodnocení. Plán spočívá v tom, že si student s učitelem domluví množství studijní látky, kterou zvládne za určitou dobu. Je pak na něm, aby tento plán dodržel, avšak harmonogram a pořadí plnění úkolů si stanovuje sám. Dalton není přímo studijní systém, který by vymezoval jednu školu od druhé, spíše jde o určitý doplňkový plán, který je aplikován jako součást běžného systému základních škol. V ČR existuje asociace Daltonských škol, přes kterou se můžete dozvědět, které české školy na tento plán přistupují.

Nové typy školek

Ekoškolky

Environmentální výchova a pobyt v přírodě hrají bezesporu nezbytnou roli ve výchově dětí. Ekoškolka by se měla na první pohled odlišovat od normální školky zajímavě řešenou zahradou, interiérem zhotoveným za použití přírodních materiálů, širokou škálou exteriérových aktivit, do nichž jsou, v optimálním případě, zapojeni i rodiče dětí a v neposlední řadě i stravování biopotravinami. Označení ekoškolka je zatím volně použitelné, tzn. Není zapotřebí registrace ani zvláštního povolení. Ekoškoulkou se tedy může stát jakákoliv školka se schváleným programem MŠMT, která se zkrátka rozhodne vést děti k větší zodpovědnosti vůči svému okolí a povýšit klasické hlídání dětí v nepřítomnosti rodičů na výchovu budoucích uvědomělých občanů. Základním pilířem ekovýchovy je především denní pobyt v přírodě, optimálně v lese nebo na speciálně upravené zahradě, kde se objevují rozličné přírodní materiály. Dalším předpokladem je zdravé stravování – tzv. biologické produkty. Cílem tohoto stravování není pouze biokvalita surovin, nýbrž i seznámení se se sezóností potravin. Některé školky mohou jít ještě dále a kromě produkce potravin vést děti zároveň i k jisté míře zodpovědnosti přidělením vlastních záhonků, na nichž si dítě samo pěstuje svou vlastní úrodu, za kterou nese zodpovědnost. Dítě si na těchto principech snáže uvědomí množství úsilí vynaloženého na vypěstování svého cílového produktu. Učí se pečovat o plodiny a v neposlední řadě si osvojuje i určité principy a zákonitosti přírody spojené s cyklem ročních období a transformací pouhých semínek v rostliny a jejich následné zpracování v konečné produkty. Díky těmto idejím je dítěti umožněna smysluplná náplň venkovních aktivit, tzn. je podporováno jeho setrvávání v přírodě za jakéhokoliv počasí a otužování.

zdraví a zlepšování imunity. Děti v přírodě rozvíjejí podobné schopnosti jako děti ve třídách – využívají svou představivost a navíc se ihned mohou přesvědčit o jejich realizovatelnosti. Další podstatnou idejí zřizování ekoškolek je přispívání k udržitelnému rozvoji celé společnosti, snižování ekologické zátěže provozu mateřských škol a aktivního zapojování rodičů a osob blízkých do procesu péče o životní prostředí. Možností, jak se těmto idejím přiblížit je několik. Již existující klasické mateřské školky mohou k ekologičtějšímu provozu přispět zejména instalací solárních panelů a vlastní energetické soběstačnosti, instalací kontenerů na tříděný odpad v prostorách školy či kompostováním bioodpadu v areálu školky.

Lesní mateřské školky

Lesní mateřská škola je typ alternativního, předškolního vzdělávání pro děti od 3 do 6 let. Nejvýraznějším znakem LMŠ je, že výuka probíhá ve většině programů venku za každého počasí. Lesní mateřské školy jsou založeny na mottu *„s dětmi venku za každého počasí bez zdí a plotů“*. Je zde kladen důraz na rozvoj dovedností dětí vlastními silami v přímém kontaktu s přírodou, jsou podporovány při hraní, zkoumání a učení se v lese. To je umožněno díky malému počtu dětí ve třídě (obvykle 15 dětí) a dvěma doprovázejícími dospělými osobami.

Charakteristika

- Celoroční pobyt venku
- Realizace se uskutečňuje zpravidla v lese
- Zázemí pro LMŠ má charakter vyhřívaného přístřeší
- Třidu tvoří maximálně 15 dětí a 2 dospělí
- Neexistuje špatné počasí, pouze špatné oblečení
- Základem je vzájemná důvěra
- Zásadní je dobrá komunikace s rodiči
- Východiska pro vzdělávací program jsou situace, spontánní hry a přímé zkušenosti dětí
- LMŠ rozvíjí děti v souladu s platným kurikulem pro předškolní vzdělávání

V České republice lze dělit lesní mateřské školy z hlediska organizace na dva typy. Samostatná lesní mateřská škola a lesní třída při mateřské škole.

Samostatná lesní mateřská škola funguje nezávisle na jiné škole. Zřizovatelem obvykle bývají neziskové organizace. Zásadní rozdíl je ten, že samostatná LMŠ nemá typické zázemí, ale jedná se o srub či jurtu, kde lze zajistit stravování, odpočinek. Některé samostatné LMŠ nevlastní žádný objekt, pouze se schází na určitém místě (zpravidla autobusové zastávky, centra měst), odkud vyrážejí do lesa. V případě velmi nepříznivého počasí se zázemí v samostatné LMŠ nahrazuje v jiné instituci, která má s LMŠ dohodu (knihovny, školy, skautské základny).

Zázemí lesní třídy při mateřské škole tvoří budova MŠ, kde se ale třída nezdržuje na program, stejně jako v samostatných LMŠ. Existuje také varianta, kdy MŠ má v blízkosti lesa objekt určený pro lesní třídu. Lesní třída při MŠ každý den odchází na program do lesa či do zahrad MŠ. V poledne se vrací do budovy MŠ na oběd, případně i na odpočinek. Dále sem můžeme zařadit různé formy zapojení prvků LMŠ do programů mateřských škol (tzn. projektové týdny v lese, lesní dny aj.) či dohodu běžných MŠ a LMŠ o sdílení prostoru pro uložení pomůcek, odpočinku dětí apod.

Miniškolky

S ohledem na zachování charakteru výchovy individuální péče byla roku 2008 zanesena do zákona nová typologie předškolní výchovy. Z hlediska norem je zákon vůči tomuto typu značně benevolentní. Jedná se o neziskovou péči o děti od šesti měsíců do 7 let věku. Na jednu osobu připadají maximálně 4 děti, přičemž se do tohoto počtu počítají i děti vlastní do věkového limitu 7 let. V jednom časovém okamžiku může být v miniškolce pečováno maximálně o 4 děti. Cílem této nové typologie školek bylo vytvoření optimálních podmínek pro sladění pracovních a rodinných podmínek pro výchovu dítěte. Z praktického hlediska se jedná o rodičovskou výpomoc hlídání dětí za předpokladu zanesení do zákona. Výchova často probíhá v prostorách, kde sama vychovatelka/pečovatelka žije.

Reference

MŠ Akademie věd ČR

Mateřská školka vznikla přímo v areálu AV ČR v Praze – Krči. Je určena v první řadě pro děti zaměstnanců. Pokud nedojde k naplnění tříd, budou místa nabídnuta veřejnosti. Usnadňuje tak pracovním s malými dětmi návrat do práce a také předchází úbytku kvalifikovaných vědců, z nichž zhruba polovinu tvoří mladí budoucí nebo čerství rodiče.

Darmstadt kindergarten

Školka funguje na principu variability prostor, děti mají velké společné herny a jednotlivé skupinové zóny pro spanek a práci.

projekt školky a dětského centra
rozvojová oblast univerzitního kampusu v
Cáchách

průvodní textová zpráva

Základní údaje o stavbě

stavba: Školka a dětské centrum v rozvojové oblasti univerzitního kampusu v Cáchách
místo stavby: Cáchy, Německo
zastavěná plocha: 1452m²
oblast Melaten: 19ha

Urbanistické řešení

Školka se nachází v rozvojové části univerzitního kampusu RWTH Melaten s sevoro-j jižní části německého města Cáchy. Počátek výstavby byl na konci roku 2010. Zastavovací plán vzešel z veřejné urbanistické soutěže v roce 2007, kterou vyhrálo studio RHA - Reicher Hasse associates. Nová část kampusu se skládá z budov pro vzdělání, kanceláří průmyslových podniků (ty jsou vázány spoluprací s RWTH Aachen) a studentských kolejí. Nachází se zde také školka, sportovní zařízení, restaurace, hotel a obchody. Tvoří tak ucelenou oblast s vybavením pro každodenní život.

Hlavním orientačním prvkem území je severo-j jižně orientovaný bulvár, na který jsou navázány jednotky clusterů, jejichž vnitřní struktura je řešena individuálně. Pozemek určený pro funkci mateřské školky se nachází na východní straně bulváru.

Předpokládá se soliterní charakter zástavby vzhledem k umístění mezi bulvárem a parkem. Tím se východní strana bulváru odlišuje od západní, která je plánována jako bloková.

Ze severu pozemku přiléhá území vhodné k navrhnutí veřejného prostoru, v současné době totiž jeho návrh chybí. Vzhledem k centrálnímu umístění na vrcholu křivky bulváru splňuje přirozené parametry lokálního centra oblasti. Ve svém návrhu jsem zohlednila vznik tohoto veřejného prostoru a jeho propojení s parkem.

Architektonické řešení

Stěžejním faktorem při navrhování bylo vytvoření budovy, která podpoří dětskou fantazii a kreativitu, a která umožní dětem rozvinout jejich schopnosti. Zároveň jsem se snažila o co největší variabilitu prostorů, tak děti měli možnost poznat různě velké plochy, výšky, délky a stupně intimity prostor. Důležité pro mě bylo také co nejlepší využití umístění budovy v parku a navázání interiéru na exteriér, z tohoto důvodu mají děti možnost přímého výstupu ven ze všech denních místností a heren.

Budovu tvoří dvě části, první je třípatrová na straně k bulváru a druhá dvoupatrová blíže k parku, přičemž obě budovy jsou spojeny jen vstupní halou. Tvarově budova respektuje zástavbu na protější straně bulváru a podporuje návaznost veřejného prostoru na park. V první části, přilehlé k bulváru a náměstí, se nachází 2 třídy pro předškolní děti, dětský klub pro několikahodinový pobyt dětí a kavárna v prvním patře. Druhé a třetí patro je věnováno dětské univerzitě, která slouží jak dětem ze školky, tak jako odpolední a víkendové volnočasové centrum pro školáky bydlící v okolí. Jsou zde ateliéry jednotlivých kroužků (výtvarný, keramický, dramatický, hudební a taneční), auditorium a knihovna pro děti. V 1PP jsou technické místnosti a sklady pro vybavení ateliérů.

Ve druhé části situované do zahrady je školka pro děti ve věku 2,5 až 4,5 roku. V první patře je šatna sloužící také jako první herna při příchodu a odchodu ze školky. Na ní navazují místnosti pedagogů a ředitelna.

Herna má výšku přes 2 patra, stejně jako jedna z denních místností. Mohou tak být vybaveny vnitřními prolézačkami a skluzavkami. Druhá denní místnost je pro nejmenší děti a má proto nejintimnější charakter. Každé oddělení má svou umývárnu a WC. Na konci herny je jídelna oddělená rampou, na jídelnu dále navazuje přípravná a zázemí. V druhém patře se nachází boxy s místnostmi na spaní, toalety a výtvarný ateliér. Ten má přímý výstup ven, tak aby mohli děti ke své tvorbě využívat přírodní zdroje. Při špatném počasí mohou tvořit na kryté terase. Přes tělocvičnu ve druhém patře mohou děti přejít do kroužku v první části budovy. Práce dětí a jejich program budou vystaveny v kavárně a šatnách.

Z galerie nad hernou mohou děti pozorovat dění z jiné, „ptačí“ perspektivy a může dále sloužit k vytvoření prolézaček v herně nebo zavěšení sítí na lezení a ležení.

Zásobování je zajištěno z bulváru schody, na něž navazují sklady potravin a místnosti pro nakládání s odpady.

Fasády do bulváru a do parku mají rozlišný charakter. Fasáda do bulváru je tvořena těžkým obvodovým pláštěm s okny odpovídajícími funkci místnosti. Východní fasáda do parku je lehký obvodový plášť s dřevěnou konstrukcí. Poskytuje tak maximální kontakt s přírodou i při pobytu dětí uvnitř. Zastínění je zajištěno venkovními látkovými roletami. Ty jsou výhodné pro jejich současné zastínění i možnost vidět v určité výšce ven.

Materiálové a konstrukční řešení

Konstrukce objektu je železobetonová monolitická. Obvodové stěny jsou doplněny o tepelnou izolaci s povrchovou bílou úpravou. Vnitřní stěny jsou opatřeny omyvatelným nátěrem, na který mohou děti kreslit a měnit tak vzhled svého prostředí.

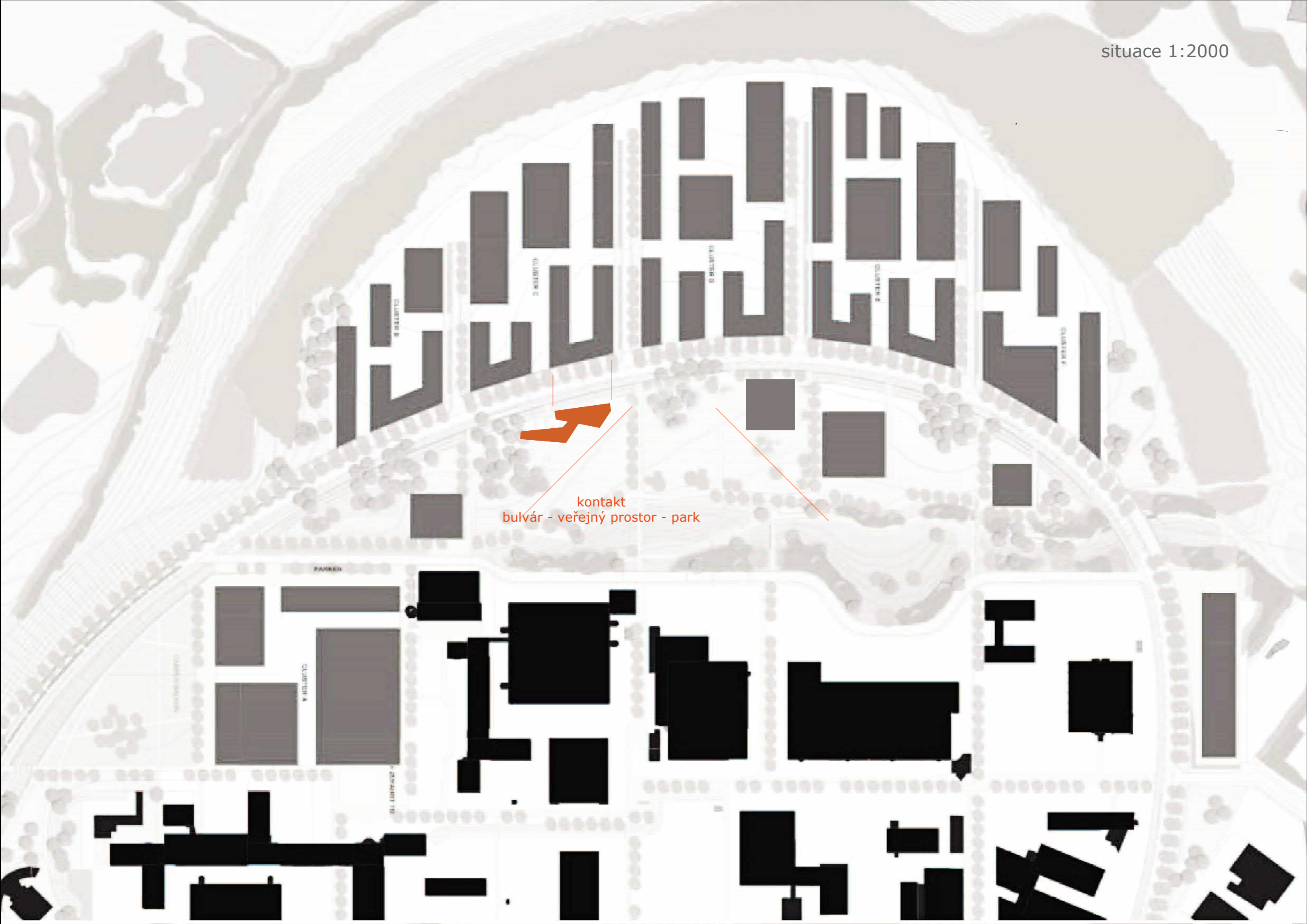
Technická infrastruktura

Vzhledem k tomu, že navrhovaný objekt je součástí velkého areálu, vznikl by pravděpodobně ucelený energetický systém s redistribucí energetických zisků a přebytků. Pro tepelný komfort dětí bude navržena kombinace podlahového a nástěnného vytápění. Větrání bude zajištěno kombinací přirozeného a umělého principu. Okna na fasádě umožňují přirozené větrání všech místností. Umělé odvětrávání bude zajištěno systémem klimatizace, pro jejíž rozvody je uvažován podhled o výšce 300 mm.

Požární řešení

Únik z objektu je zajištěn buď přímo na terén, nebo přes chráněné únikové cesty (úniková schodiště) na volné prostranství. V objektu je navržen systém elektronické požární signalizace a nouzový zvukový systém k ohlášení poplachu.

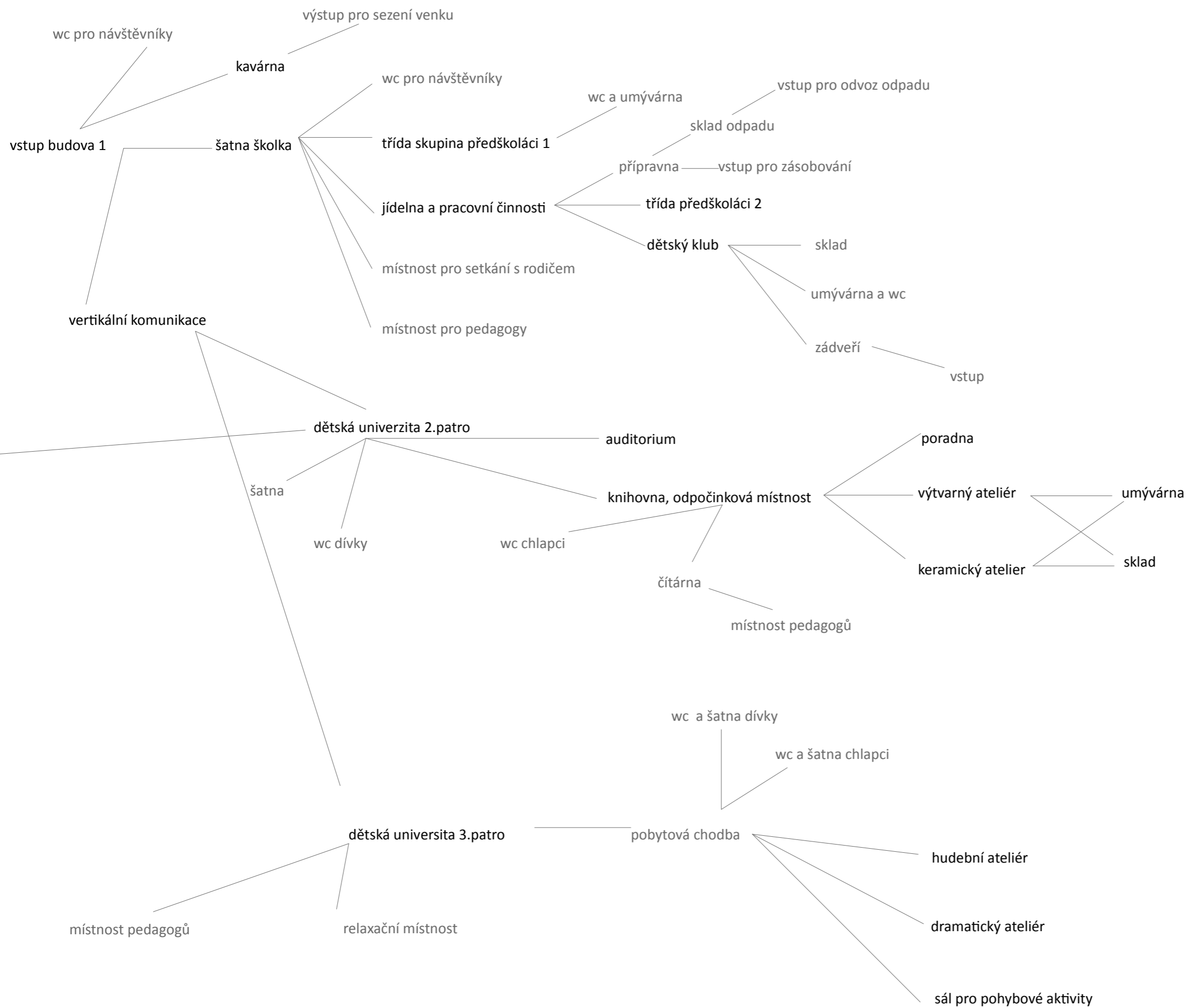

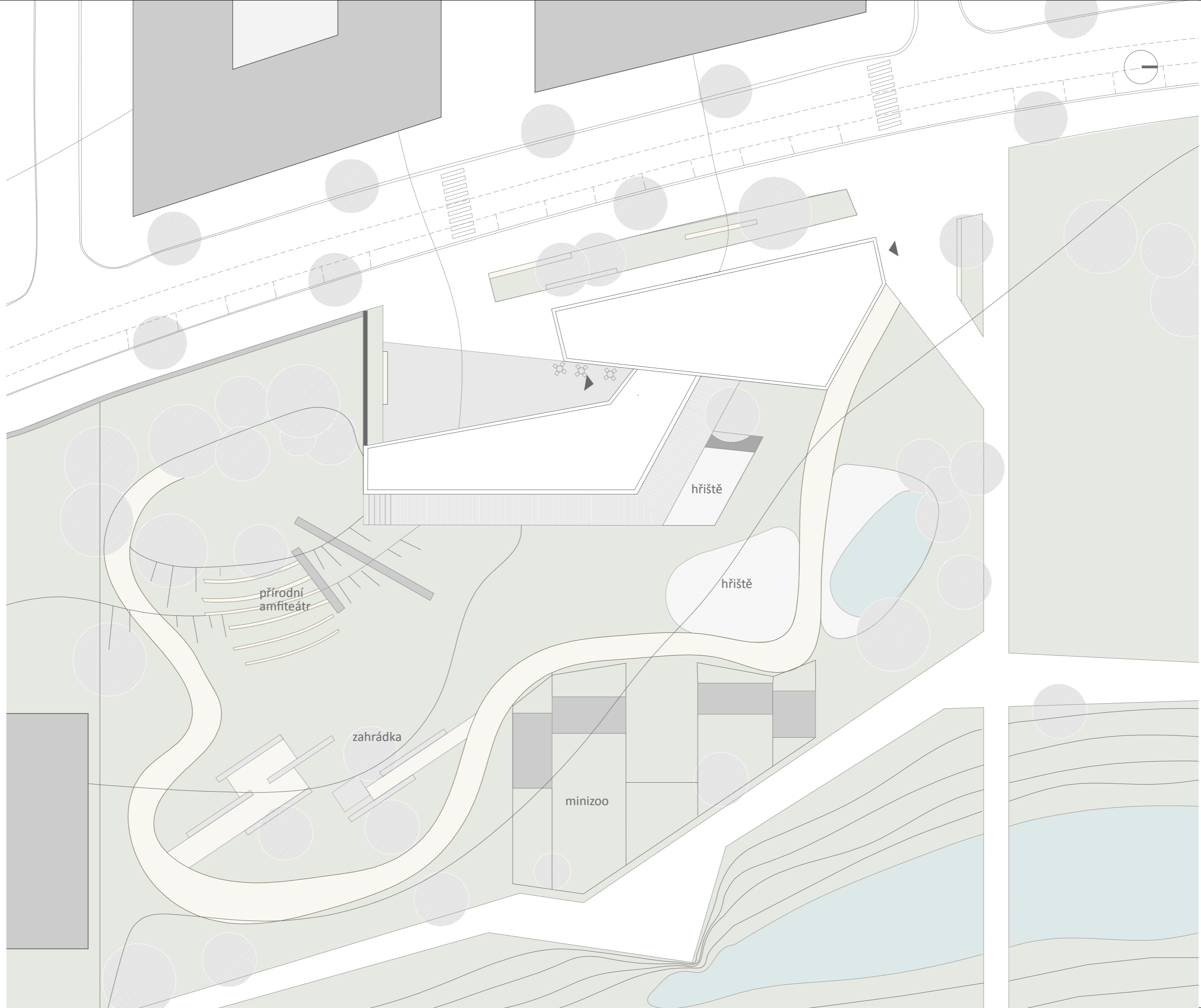

kontakt
bulvár - veřejný prostor - park

provozní schéma

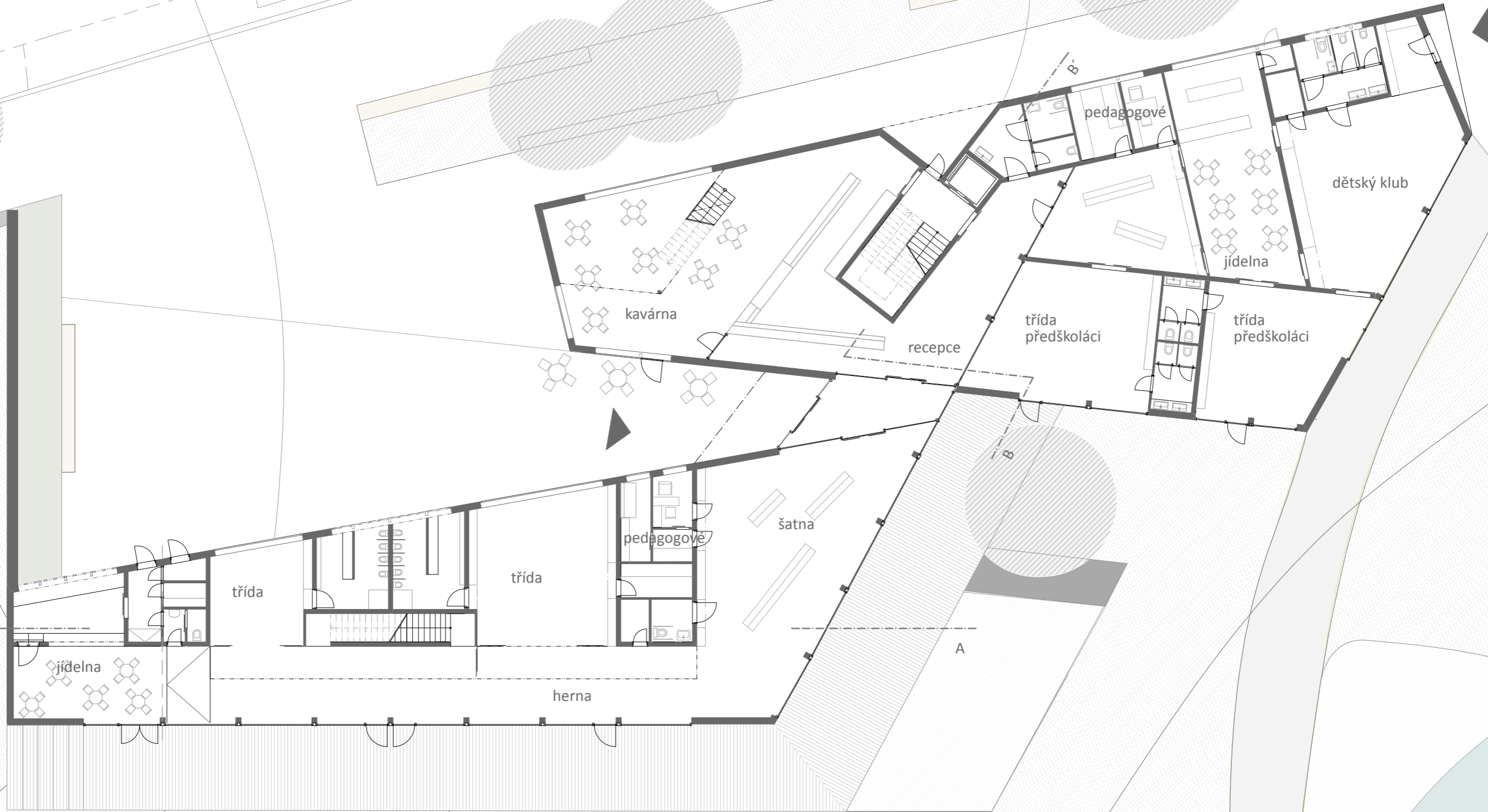
hřiště

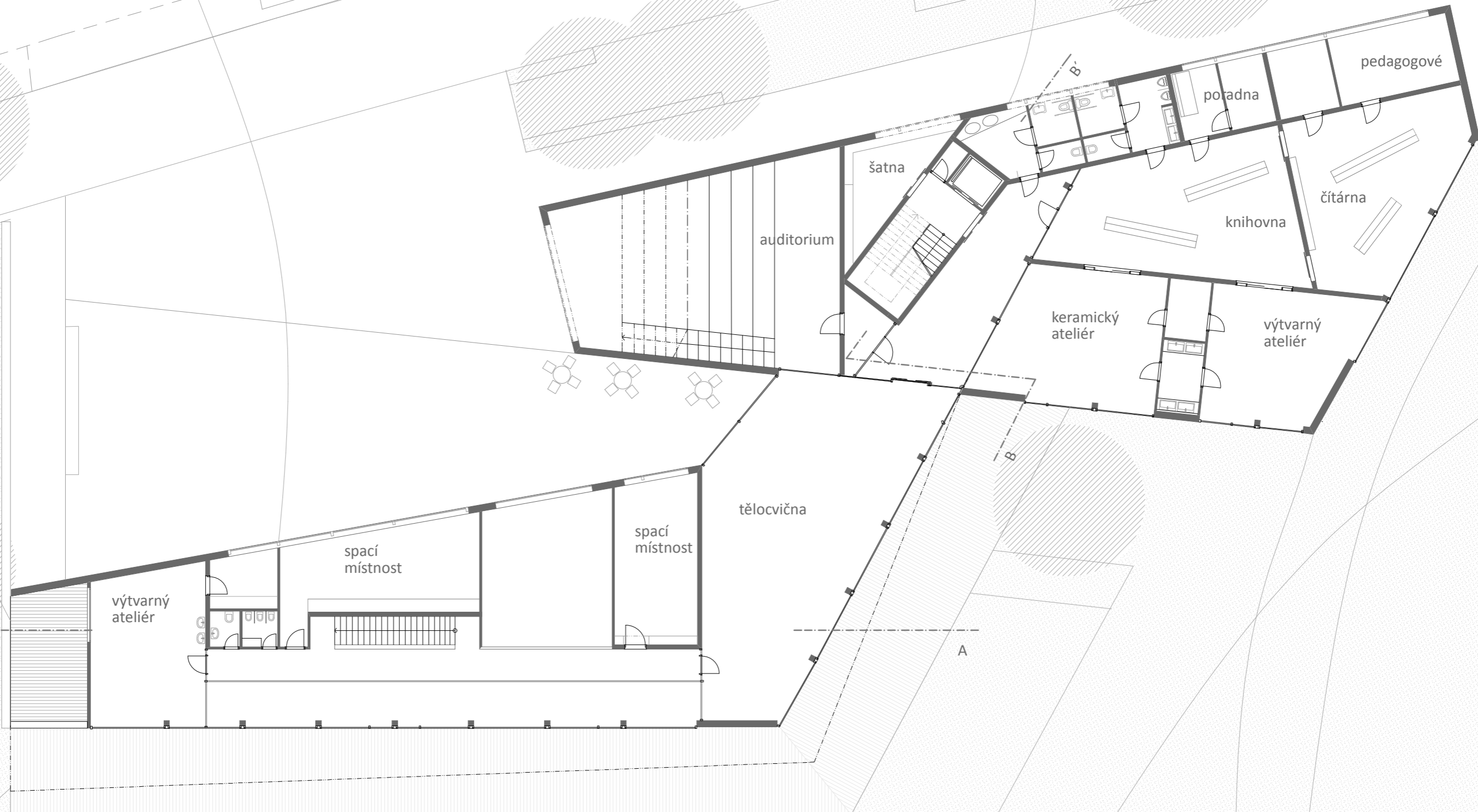
přírodní
amfiteátr

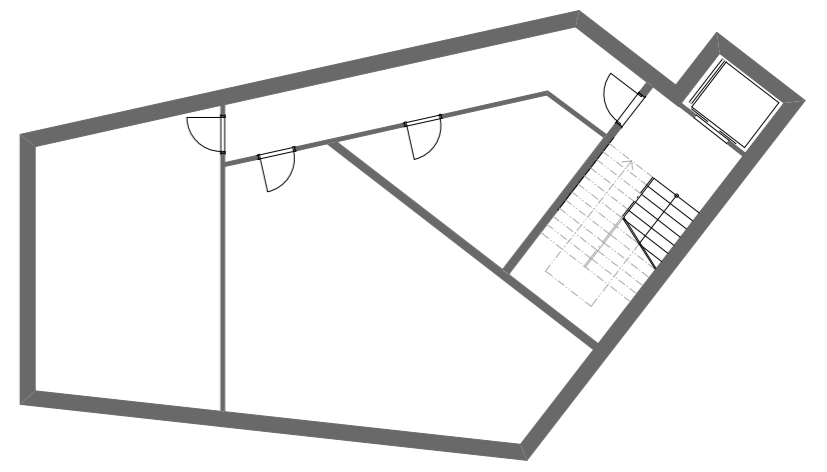
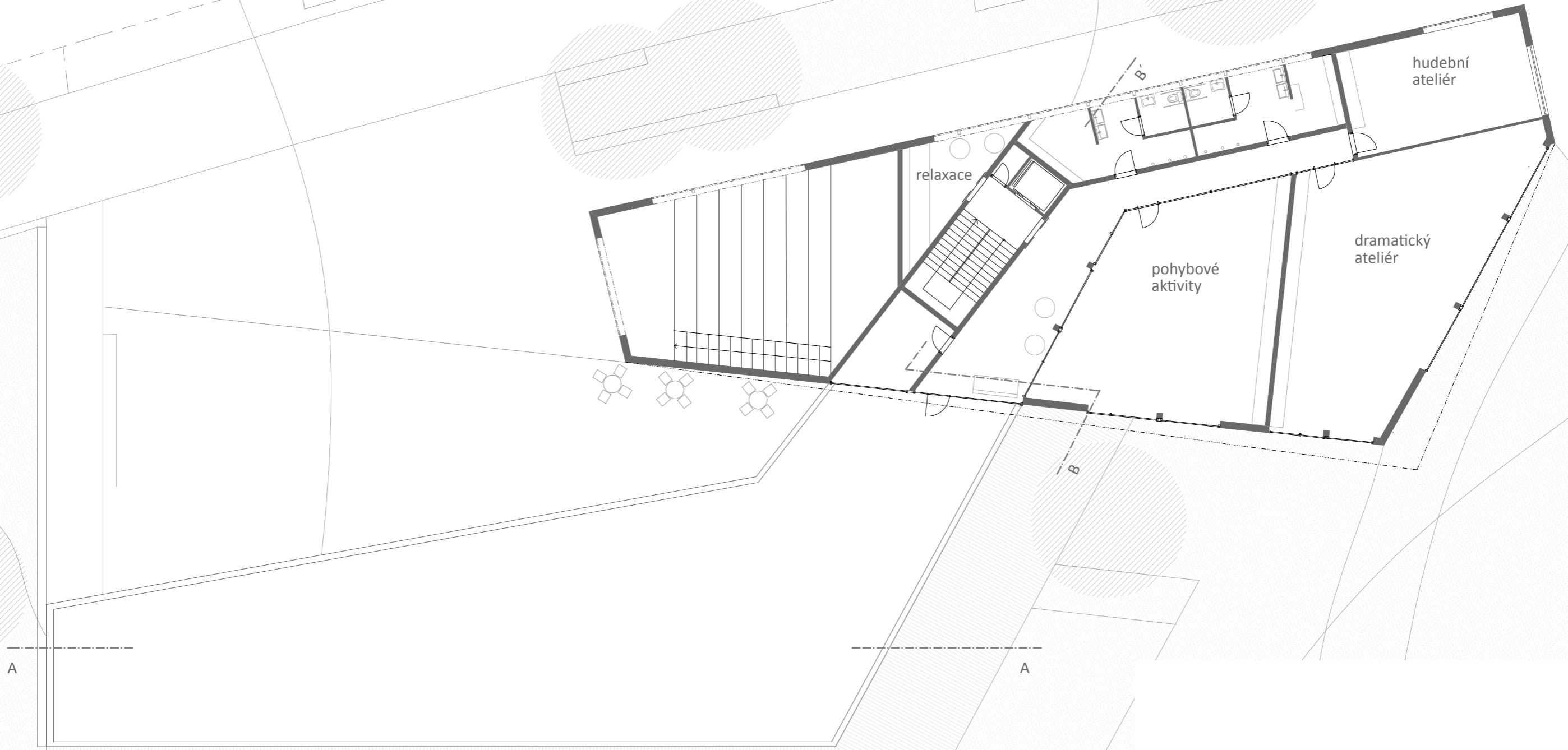
zahrádka

minizoo

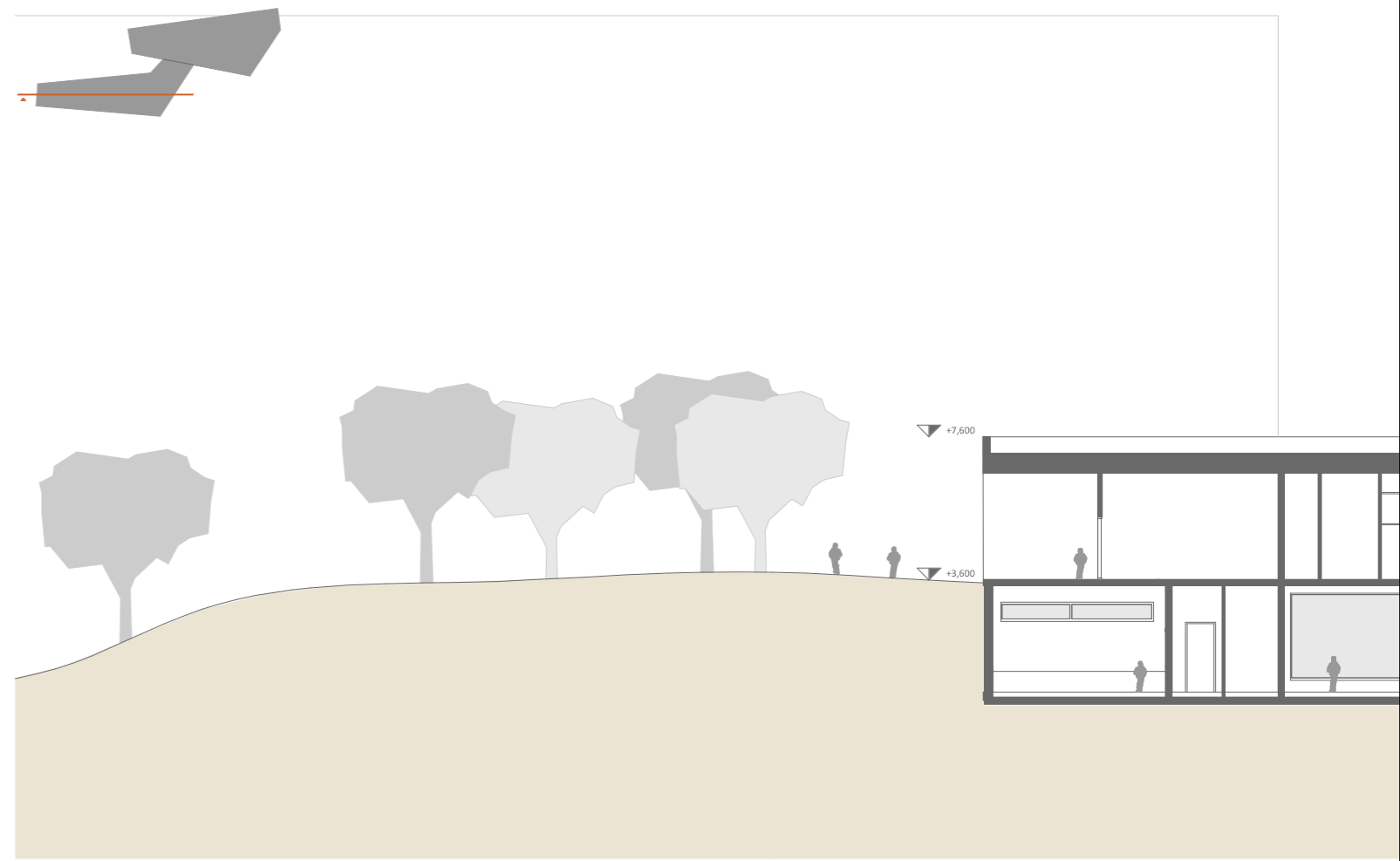
hřiště

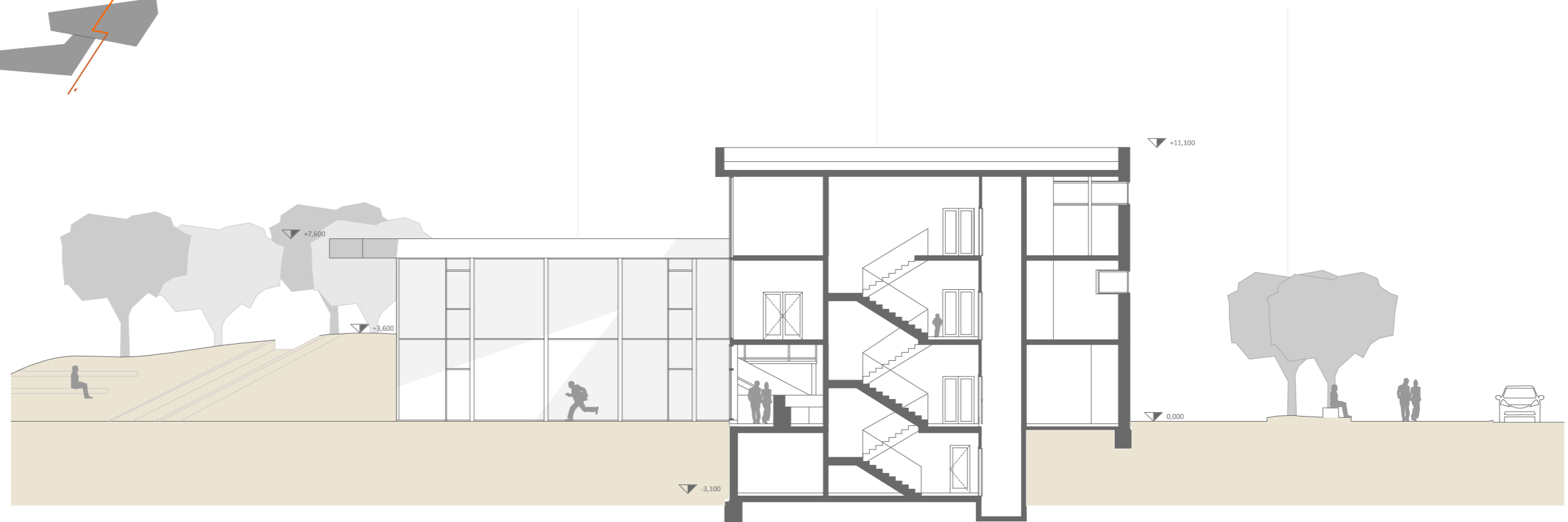
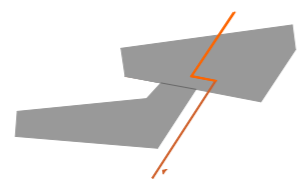
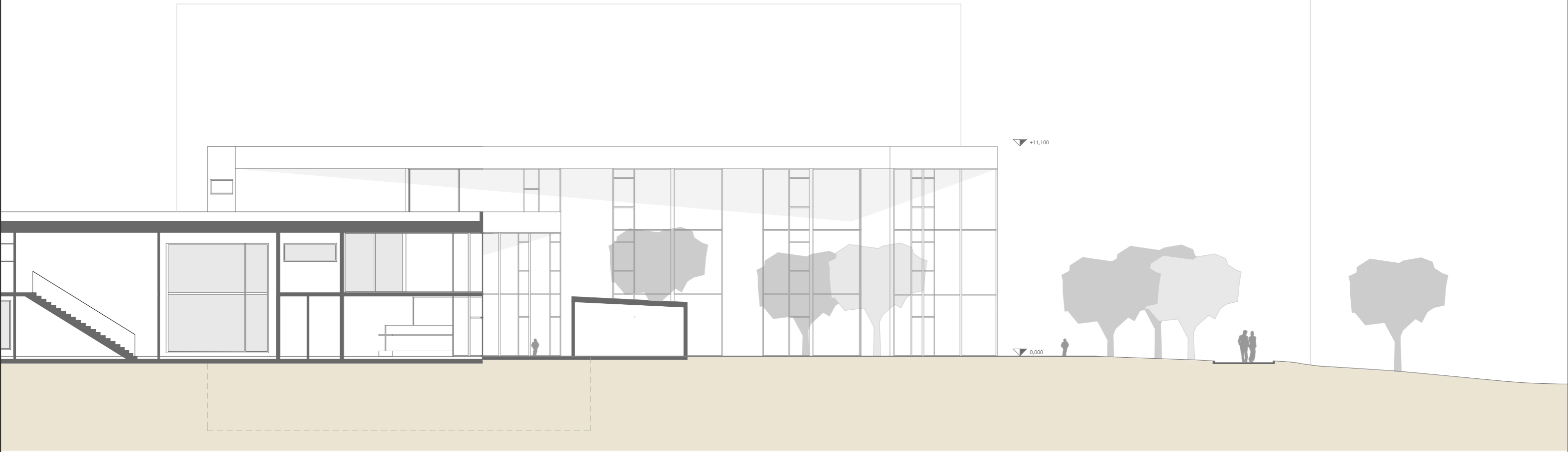

1PP 1:200

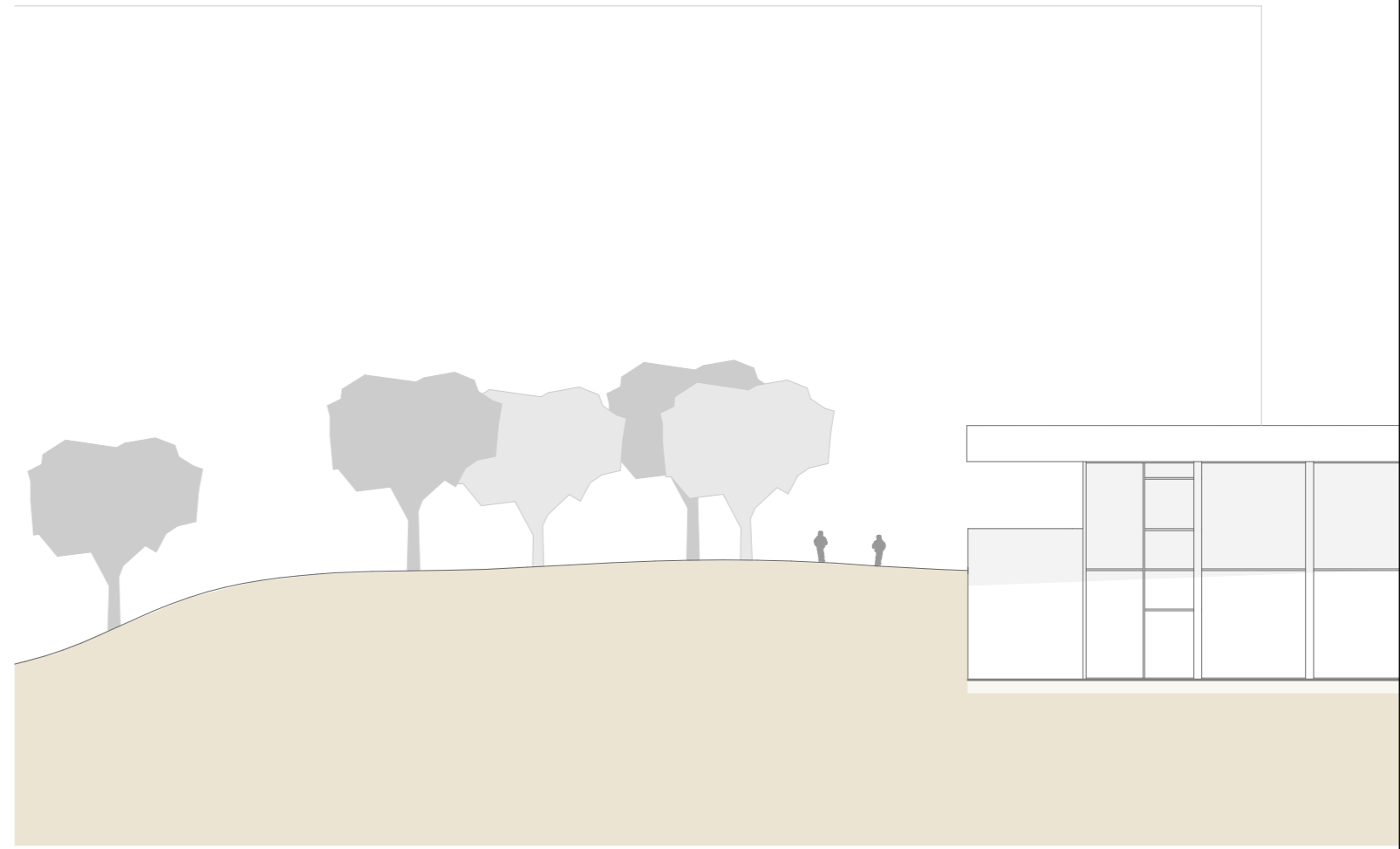

řez A-A' 1:200

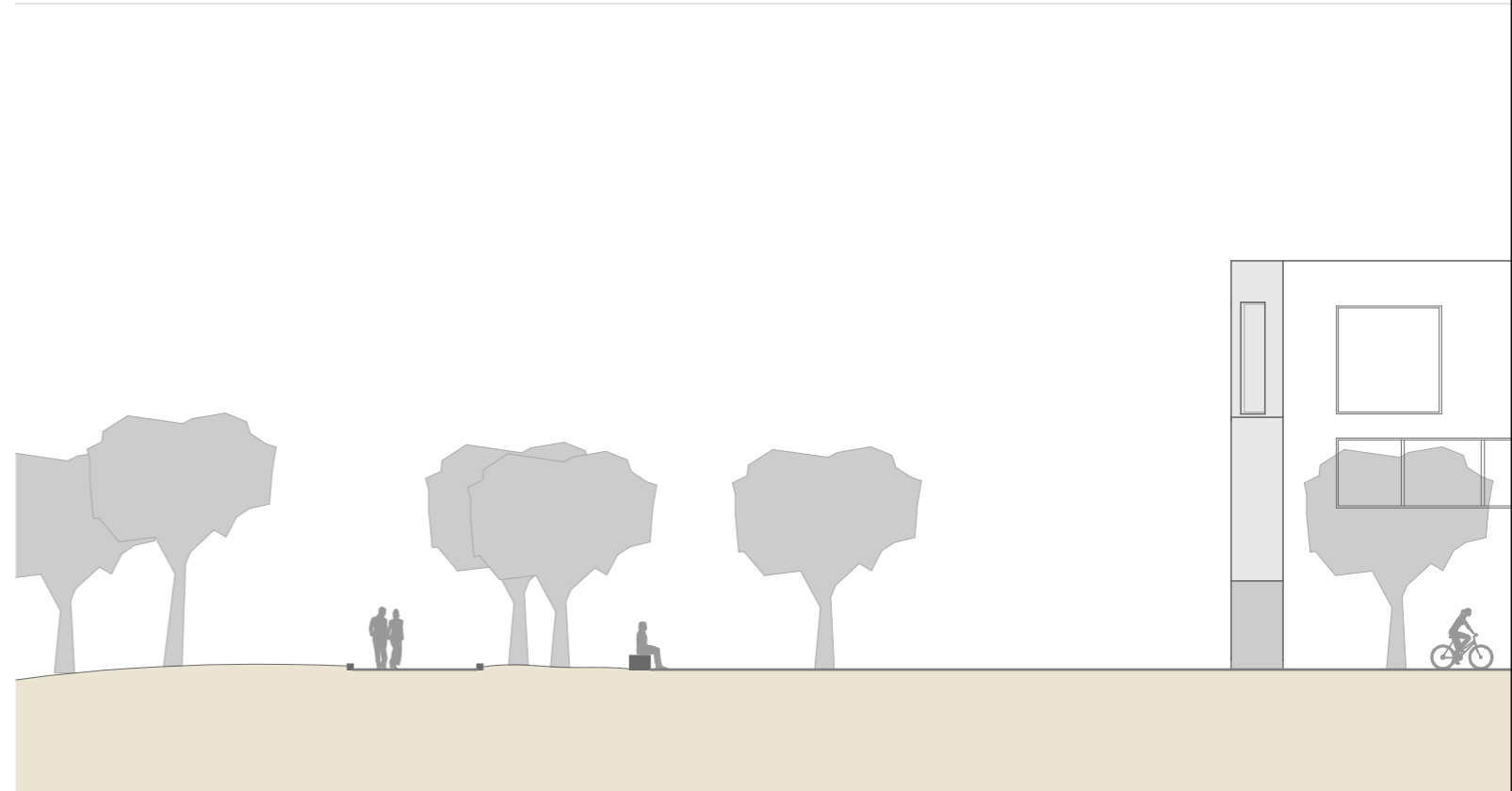
řez B-B' 1:200

pohled východní 1:200

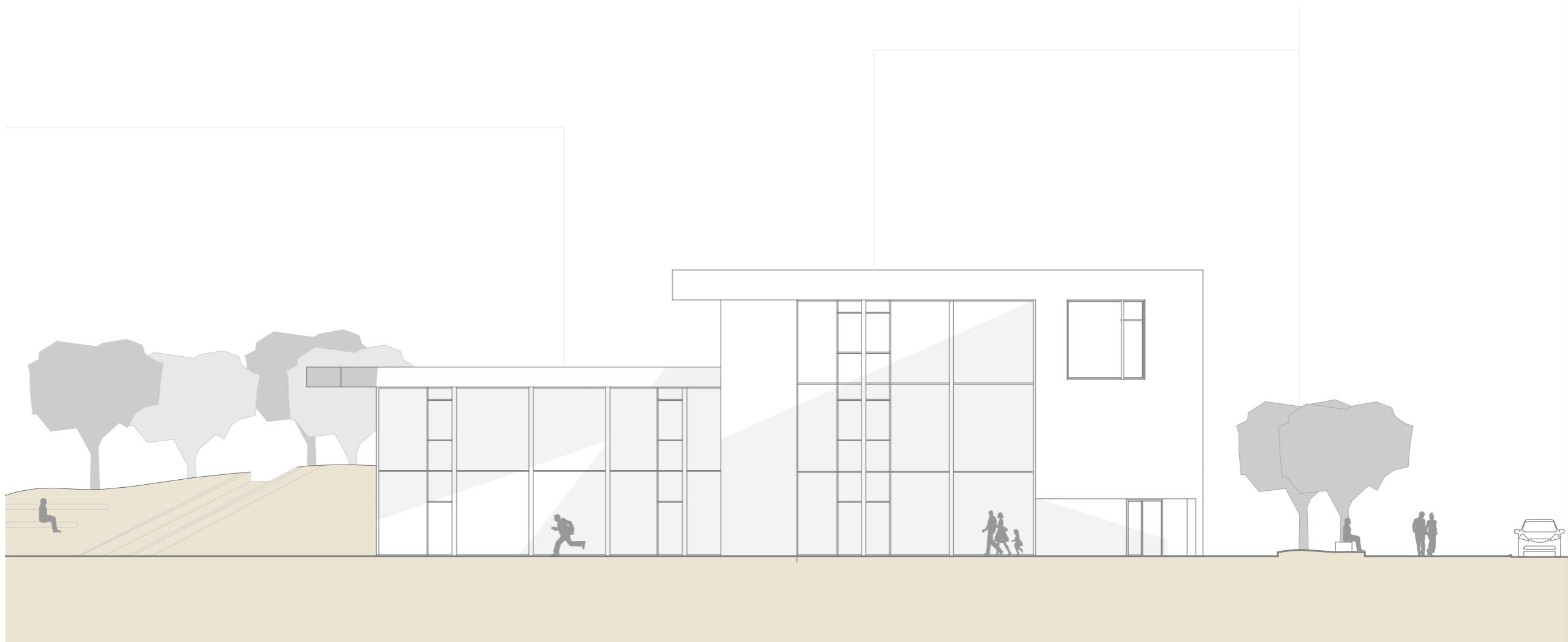
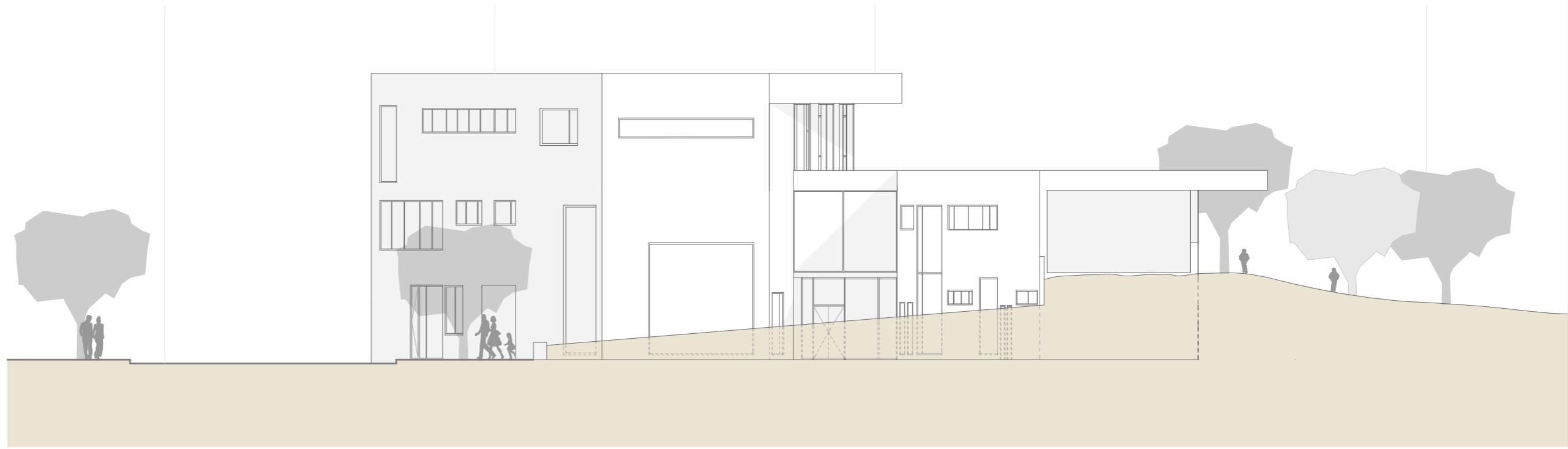
pohled západní 1:200

pohled jižní 1:200

pohled severní 1:200

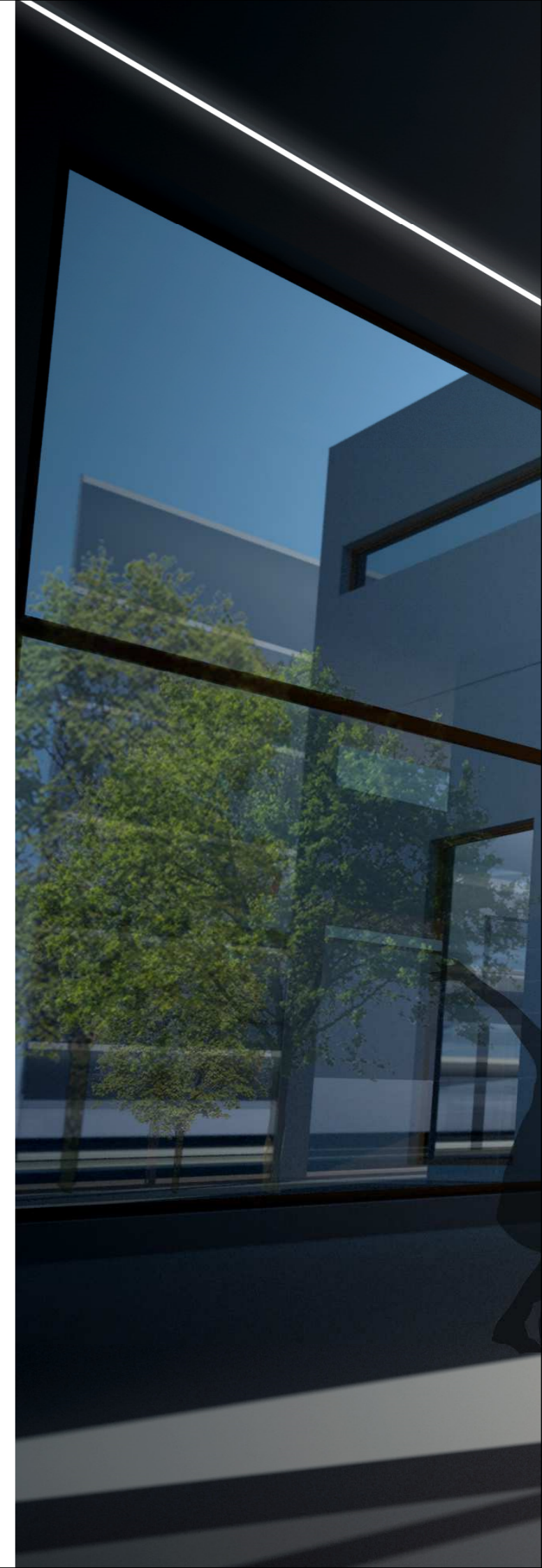
vizualizace / pohled z parku

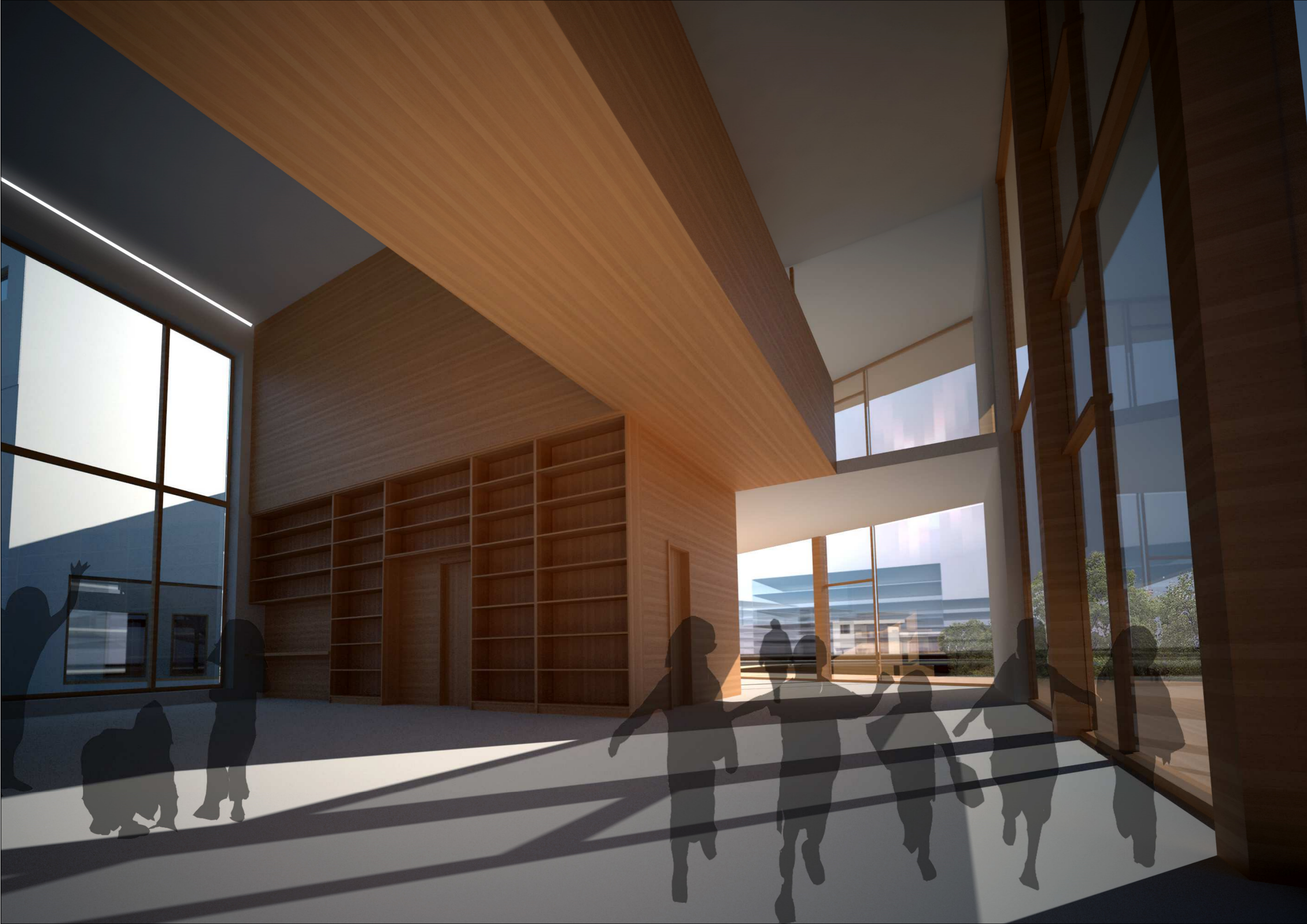

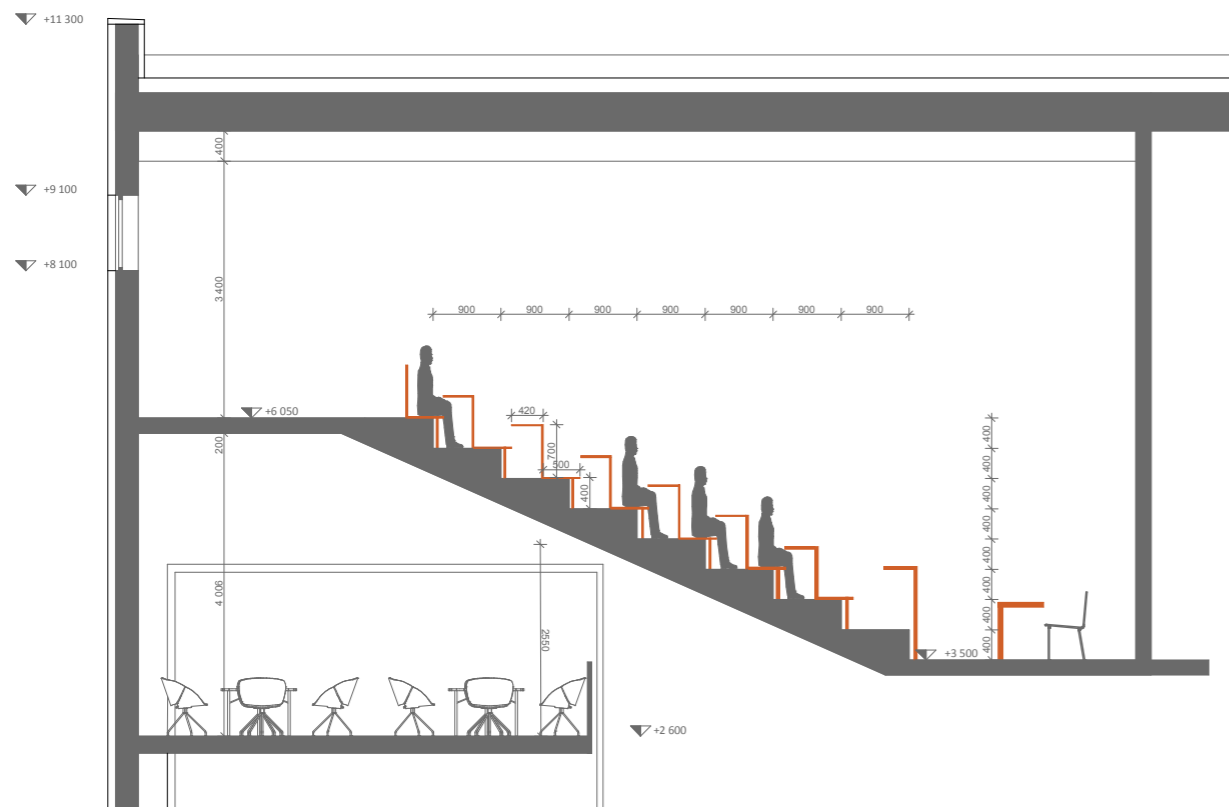
vizualizace / pohled z bulváru

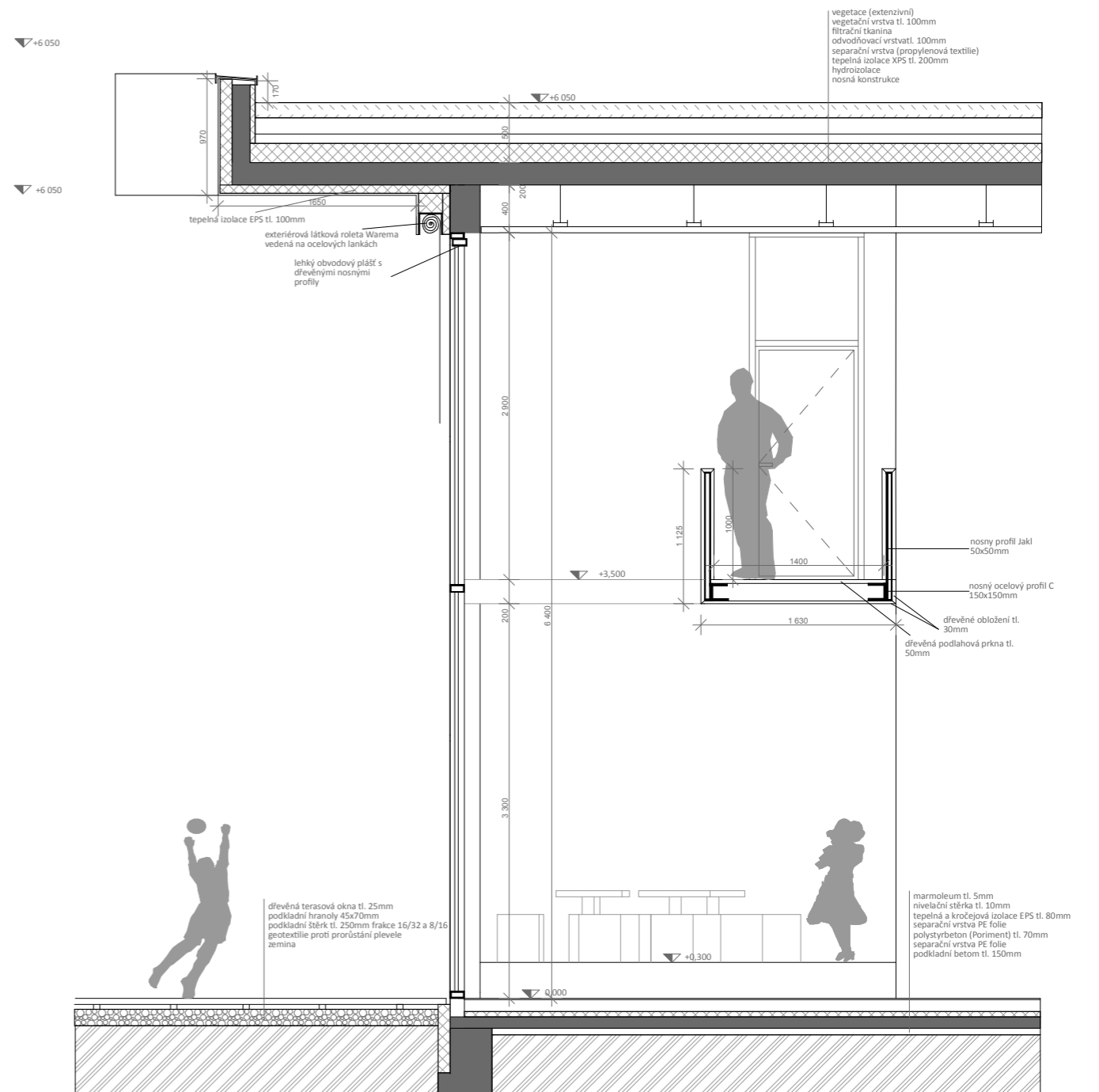

detail galerie kavárny a auditoria 1:100

detail východní fasády 1:50

Vedoucí diplomové práce:

prof. Ing. arch. Irena Šestáková

Konzultace:

Ing. arch. Ondřej Dvořák, Ph.D.

Ing. arch. Pavel Lupač

Ing. arch. et Ing. František Denk - statika

Kontakt:

Lucie Englová

lucieenglova@seznam.cz

+420 723 907 214

Informační zdroje:

www.is.muni.cz

www.wikipedia.com

www.archiweb.cz

časopis ERA 21 č.3 2013, str.16,17

Nauka o stavbách, Školské stavby, Zbyšek Stýblo

Diplomní seminář Ing. arch. Veroniky Votrubové

diplomní práce Ing.arch. Anny Lemberkové

Poděkování:

Především děkuji vedoucí mé diplomové práce prof. Ireně Šestákové, za její rady a čas, které mi věnovala. Děkuji své rodině a nejbližším za trpělivost a podporu během všech let mého studia.

